

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-53-20

Druk nr 460
Warszawa, 3 lipca 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o ratyfikacji Umowy o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 30 października 2016 r.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Umowy o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 30 października 2016 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Umowy o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 30 października 2016 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

Dnia 30 października 2016 roku została sporządzona w Brukseli Umowa o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony.

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną, zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego został wydany akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Andrzej Duda

PREZES RADY MINISTRÓW

Mateusz Morawiecki

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel zawarcia Umowy

Relacje między Unią Europejską i Kanadą cechuje długotrwała przyjaźń, która jest oparta na solidnych fundamentach historycznych, kulturowych, politycznych i gospodarczych. Partnerska więź między Stronami jest dodatkowo wzmocniana silnym przywiązaniem do wartości demokratycznych i praw człowieka, a także determinacją w rozwiązywaniu problemów i zwalczaniu zagrożeń na drodze dialogu międzynarodowego.

Celem zawarcia przedmiotowej Umowy jest podniesienie wzajemnych relacji na wyższy poziom, pogłębienie partnerstwa między Stronami oraz usprawnienie i rozszerzenie współpracy o kwestie będące przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Umowa jest wyrazem zaangażowania Stron w kwestię wspierania zrównoważonego rozwoju zarówno w aspekcie gospodarczym, środowiskowym jak i społecznym. Odzwierciedla intensywność i rozległość kontaktów międzyludzkich od lat łączących narody europejskie i naród kanadyjski, a także długą historię ich współpracy na rzecz pokoju międzynarodowego, bezpieczeństwa i praworządności.

Umowa stanowi też przejaw wzajemnej wiary w skuteczność wielostronnych, międzynarodowych działań w zakresie rozwiązywania wyzwań o charakterze globalnym.

Zawarcie umowy o partnerstwie strategicznym z Kanadą jest dla Unii Europejskiej naturalną konsekwencją i kolejnym etapem procesu zacieśniania współpracy z tym państwem zapoczątkowanego w 1976 r. ramową umową handlową i gospodarczą zawartą przez Wspólnoty Europejskie. Następnie w 1990 r. ogłoszona została wspólna deklaracja polityczna dot. stosunków transatlantyckich, ponowiona w 1996 r. i wzbogacona o wspólny plan działań. W 2005 r. przyjęto Agendę Partnerstwa UE–Kanada, a w 2005 r. podpisano Umowę ustanawiającą ramy udziału Kanady w operacjach zarządzania kryzysami prowadzonych przez Unię Europejską. W 2016 r. została zaś podpisana Kompleksowa Umowa Gospodarczo-Handlowa (CETA) o wolnym handlu pomiędzy Unią Europejską a Kanadą.

2. Treść Umowy

Treść Umowy stanowią:

Tytuł I: Podstawy współpracy (art. 1);

Tytuł II: Prawa człowieka, podstawowe wolności, demokracja i praworządność (art. 2);

Tytuł III: Pokój i bezpieczeństwo międzynarodowe oraz skuteczny multilateralizm (art. 3–8);

Tytuł IV: Rozwój gospodarczy i zrównoważony rozwój (art. 9–17);

Tytuł V: Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo (art. 18–25);

Tytuł VI: Dialog polityczny i mechanizmy konsultacji (art. 26–28);

Tytuł VII: Postanowienia końcowe (art. 29–34)

Krótką charakterystyką poszczególnych Tytułów:

Tytuł I pt. „Podstawy współpracy”: Strony wyrażają swoje poparcie dla wartości określonych w Karcie Narodów Zjednoczonych i deklarują starania na rzecz rozwoju współpracy od szczebla regionalnego przez dwustronny po multilateralny.

Tytuł II pt. „Prawa człowieka, podstawowe wolności, demokracja i praworządność”: Strony zobowiązują się do prowadzenia polityki krajowej i międzynarodowej w zgodzie z zasadami demokratycznymi, prawami człowieka i podstawowymi wolnościami określonymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, a także w pozostałych umowach międzynarodowych ich dotyczących. Unia Europejska i Kanada zobowiązują się ponadto do działania na rzecz szerzenia demokracji, w tym propagowania idei wolnych i uczciwych wyborów.

Tytuł III pt. „Pokój i bezpieczeństwo międzynarodowe oraz skuteczny multilateralizm”: Unia Europejska i Kanada uznają proliferację broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia oraz nielegalną produkcję, rozprzestrzenianie i gromadzenie broni strzeleckiej i lekkiej za jedno z największych zagrożeń bezpieczeństwa międzynarodowego oraz podejmują wieloaspektową współpracę na rzecz przeciwdziałania tym procederom. W tym celu partnerzy postanawiają odbywać m.in. regularne spotkania konsultacyjne wysokiego szczebla.

Strony zobowiązują się też do podjęcia wspólnych działań na rzecz międzynarodowego zwalczania terroryzmu pod przewodnictwem ONZ w poszanowaniu praworządności i prawa międzynarodowego.

Strony zobowiązują się do propagowania powszechnej ratyfikacji Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz jego skutecznego wdrażania na szczeblu krajowym w poszczególnych państwach.

Unia Europejska i Kanada postanawiają kontynuować wysiłki na rzecz umacniania bezpieczeństwa transatlantyckiego z uznaniem kluczowej roli istniejącej architektury bezpieczeństwa między Europą i Ameryką Północną.

Tytuł IV pt. „Rozwój gospodarczy i zrównoważony rozwój”: Strony opowiadają się za otwartością gospodarki światowej opartej na zasadach rynkowych i dialogu prowadzonym w ramach silnych instytucji międzynarodowych, zwłaszcza WTO. Zobowiązują się ponadto do prowadzenia regularnych konsultacji na wysokim szczeblu politycznym na temat kwestii makroekonomicznych celem poprawy i rozwoju wzajemnego handlu oraz inwestycji. Dodatkowo Unia Europejska i Kanada zobowiązują się do realizowania swoich potrzeb i celów w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ograniczając ubóstwo i sprzyjając włączeniu społecznemu, a także przywiązując dużą wagę do ochrony środowiska naturalnego. Strony będą przy tym rozwijać dialog na poziomie eksperckim oraz współpracę w dziedzinie nauki technologii, badań naukowych i innowacji, promując wzajemne kontakty akademickie, edukacyjne, kulturalne i sportowe.

Tytuł V pt. „Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo”: Strony dążyć będą do rozszerzenia istniejącej współpracy sądowej oraz wzajemnej pomocy prawnej, wzmacniając i usprawniając istniejące mechanizmy. Ponadto w zakresie swoich kompetencji współdziałać będą na rzecz zwalczania rozprzestrzeniania niedozwolonych środków odurzających, przestępczości zorganizowanej, korupcji, prania pieniędzy, finansowania terroryzmu i rozwoju cyberprzestępczości. Unia Europejska i Kanada potwierdzają też swoje zaangażowanie na rzecz współpracy w dziedzinie kontrolowania migracji i zapewnienia swoim obywatelom szerokiej ochrony dyplomatycznej i konsularnej, uznając też konieczność propagowania wysokich międzynarodowych standardów w zakresie ochrony danych osobowych.

Tytuł VI pt. „Dialog polityczny i mechanizmy konsultacji”: Strony nawiązują ścisły, skuteczny i pragmatyczny dialog poprzez stałe kontakty, wymianę informacji i konsultacje na rozlicznych szczeblach i w ramach Wspólnych Komitetów Ministerialnych i Wspólnych Komitetów Współpracy. Definiują też warunki i zasady wypełniania wzajemnych zobowiązań.

Tytuł VII pt. „Postanowienia końcowe”: Strony określają zasady ujawniania informacji oraz zmian postanowień Umowy. Określają warunki wejścia Umowy w życie, zasady jej tymczasowego stosowania, terytorialnego zakresu i ewentualnego wypowiedzenia. Precyzują też zawarte w Umowie definicje.

3. Skutki zawarcia Umowy

1) Skutki prawne

Umowa podpisana dnia 30 października 2016 r. o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony, została przyjęta na podstawie art. 37 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 207 i art. 212 ust. 1 w związku z art. 218 ust. 5 oraz z art. 218 ust. 8 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 Umowy wejdzie ona w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po ostatnim powiadomieniu o zakończeniu niezbędnych procedur prawnych. Wejście w życie Umowy nie spowoduje konieczności zmiany polskiego prawa.

Zgodnie z art. 30 ust. 2, ze względu na mieszany charakter Umowy (jej postanowienia dotyczą zarówno obszaru kompetencji Unii Europejskiej, jak i obszaru kompetencji państw członkowskich), do czasu wejścia w życie Umowy niektóre jej postanowienia – dotyczące obszaru kompetencji Unii Europejskiej (w tym dotyczące kompetencji Unii w zakresie określania i realizowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – podlegać będą tymczasowemu stosowaniu w relacjach między Unią Europejską a Kanadą od pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Unia i Kanada powiadomiły się wzajemnie o zakończeniu swoich krajowych procedur prawnych niezbędnych do takiego tymczasowego stosowania.

Umowa przewiduje podejmowanie współpracy w określonych dziedzinach oraz wymianę doświadczeń, a treść jej poszczególnych zapisów ma charakter ogólny. Dlatego też w celu

wykonania Umowy nie jest konieczne przyjęcie określonych środków prawnych. Wejście Umowy w życie nie spowoduje więc konieczności zmiany polskiego prawa.

2) Skutki polityczne

Podpisanie Umowy, a następnie jej wejście w życie, wpisuje się w założenia i cele polityki Rzeczypospolitej Polskiej wobec Kanady.

Rzeczpospolita Polska, podobnie jak instytucje Unii Europejskiej, uznaje Kanadę za jednego z kluczowych partnerów, biorąc przy tym pod uwagę zarówno potencjał i liberalizm gospodarczy tego kraju, jego stabilność polityczną, znaczenie oraz stopień aktywności na arenie międzynarodowej m.in. w ONZ, WTO, G7 oraz pozostałych organizacjach, jak i otwartość i zaangażowanie we współpracę z Unią Europejską. Z tego powodu relacje Unii Europejskiej z Kanadą zasługują na wysoką rangę i powinny zostać objęte nową formułą prawną – takie właśnie zadanie spełnia opisywana Umowa. Jej opracowanie i podpisanie oraz wejście w życie stanowią wyraz woli politycznej obu Stron do pogłębienia dalszej współpracy. Jest to zgodne z interesami Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż Umowa poszerza ramy współdziałania i oferuje narzędzia niezbędne do intensyfikacji dialogu politycznego z Kanadą.

3) Skutki gospodarcze

Wejście w życie Umowy nie spowoduje bezpośrednich skutków gospodarczych dla Rzeczypospolitej Polskiej. Zawarte w niej jednak postanowienia dotyczące współpracy w kwestiach handlowych i gospodarczych przyczynią się niewątpliwie do zacieśnienia dotychczasowej współpracy dwustronnej, na forum Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz innych forach wielostronnych. Ogólne zapisy dotyczące wzajemnych działań na rzecz poprawy i rozwoju handlu oraz inwestycji mogą mieć natomiast przełożenie na dalszą promocję wśród krajów członkowskich UE Kompleksowej Umowy Gospodarczo-Handlowej (CETA), której Rzeczpospolita Polska jeszcze nie ratyfikowała.

4) Skutki finansowe

Wejście w życie Umowy nie spowoduje bezpośrednich obciążeń finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej.

5) Skutki społeczne

Wejście w życie niniejszej Umowy w dłuższej perspektywie czasowej skutkować będzie intensyfikacją kontaktów Rzeczypospolitej Polskiej i Kanady na wielu różnych

szczeblach i w wielu różnych sferach. Nie tylko ułatwi to dotychczasowe relacje biznesowe, naukowe i instytucjonalne, ale też może doprowadzić od nawiązania zupełnie nowych polsko-kanadyjskich powiązań. Warta podkreślenia jest przy tym szczególna więź między naszymi krajami tworzona przez liczną, blisko półtoramilionową i bardzo aktywną społeczność polskiego pochodzenia zamieszkującą Kanadę, która odgrywa znaczną rolę w zainteresowaniu tego państwa Rzeczpospolitą Polską.

4. Tryb związania się Umową przez Rzeczpospolitą Polską

Ze względu na mieszany charakter Umowy, wynikający z zakresu kompetencji Unii Europejskiej oraz jej państw członkowskich, określonych w Traktacie o Unii Europejskiej oraz Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wejście w życie Umowy wymaga przeprowadzenia odpowiedniej procedury wyrażenia zgody na związanie również we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, w tym w Rzeczypospolitej Polskiej.

Umowa ustanawia mechanizm współpracy politycznej i handlowej między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a Kanadą. Mechanizm ten charakteryzuje się wzajemnością praw i obowiązków oraz wspólnymi działaniami realizowanymi przez powołane w tym celu organy, według określonych procedur. Ponadto Umowa reguluje kwestie unormowane w Rzeczypospolitej Polskiej aktami rangi ustawowej (np. współpraca w sprawach karnych, przekraczanie granic zewnętrznych). W związku z powyższym Umowa podlega ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt 1 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.).

Wykaz sygnatariuszy Umowy o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 30 października 2016 r. (według stanu na dzień 5 czerwca 2020 r.)

Lp.	Nazwa państwa	Data podpisania	Data złożenia dokumentu ratyfikacyjnego
1	Republika Austrii	30-10-2016	14-05-2019
2	Królestwo Belgii	30-10-2016	
3	Republika Bułgarii	30-10-2016	03-01-2019
4	Republika Chorwacji	30-10-2016	18-04-2018
5	Republika Cypryjska	30-10-2016	13-06-2018
6	Republika Czeska	30-10-2016	12-09-2017
7	Królestwo Danii	30-10-2016	28-04-2017
8	Republika Estońska	30-10-2016	16-01-2017
9	Republika Finlandii	30-10-2016	22-12-2017
10	Republika Francuska	30-10-2016	
11	Republika Grecka	30-10-2016	
12	Królestwo Hiszpanii	30-10-2016	13-03-2018
13	Królestwo Niderlandów	30-10-2016	
14	Irlandia	30-10-2016	
15	Republika Litewska	30-10-2016	17-05-2018
16	Republika Łotewska	30-10-2016	16-03-2017
17	Wielkie Księstwo Luksemburga	30-10-2016	
18	Republika Malty	30-10-2016	20-03-2018
19	Republika Federalna Niemiec	30-10-2016	15-12-2017
20	Rzeczpospolita Polska	30-10-2016	
21	Republika Portugalska	30-10-2016	8-12-2017
22	Republika Włoska	30-10-2016	
23	Rumunia	30-10-2016	14-05-2018
24	Królestwo Szwecji	30-10-2016	09-10-2018
25	Republika Słowacka	30-10-2016	04-06-2019
26	Republika Słowenii	30-10-2016	20-07-2017
27	Unia Europejska	30-10-2016	
28	Węgry	30-10-2016	10-05-2017

29	Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej	30-10-2016	13-12-2018
30	Kanada	30-10-2016	

UMOWA O PARTNERSTWIE STRATEGICZNYM
między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej
strony

PREAMBUŁA

UNIA EUROPEJSKA, zwana dalej „Unią”,

oraz

KRÓLESTWO BELGII,

REPUBLIKI BUŁGARII,

REPUBLIKA CZESKA,

KRÓLESTWO DANII,

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC,

REPUBLIKA ESTOŃSKA,

IRLANDIA,

REPUBLIKA GRECKA,

KRÓLESTWO HISZPANII,

REPUBLIKA FRANCUSKA,

REPUBLIKA CHORWACJI,

REPUBLIKA WŁOSKA,

REPUBLIKA CYPRYJSKA,

REPUBLIKA ŁOTEWSKA,

REPUBLIKA LITEWSKA,

WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA,

WĘGRY,

REPUBLIKA MALTY,

KRÓLESTWO NIDERLANDÓW,

REPUBLIKA AUSTRII,

RZECZPOSPOLITA POLSKA,

REPUBLIKA PORTUGALSKA,

RUMUNIA,

REPUBLIKA SŁOWENII,

REPUBLIKA SŁOWACKA,

REPUBLIKA FINLANDII,

KRÓLESTWO SZWECJI,

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

Umawiające się Strony Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwane dalej „państwami członkowskimi”,

z jednej strony, oraz

KANADA,

z drugiej strony,

wspólnie zwane dalej „Stronami”,

ZAINSPIROWANE długotrwałą przyjaźnią między narodami europejskimi i narodem kanadyjskim opartą na rozległych powiązaniach historycznych, kulturowych, politycznych i gospodarczych,

ODNOTOWUJĄC postępy poczynione od zawarcia ramowej umowy o współpracy handlowej i gospodarczej między Wspólnotami Europejskimi a Kanadą z 1976 r., Deklaracji w sprawie stosunków transatlantycznych między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi a Kanadą z 1990 r., wspólnej deklaracji politycznej w sprawie stosunków UE z Kanadą i planu działania UE-Kanada z 1996 r., Agendy Partnerstwa UE-Kanada z 2004 r. oraz Umowy między Unią Europejską a Kanadą z 2005 r. ustanawiającej ramy udziału Kanady w operacjach zarządzania kryzysami prowadzonych przez Unię Europejską,

POTWIERDZAJĄC silne przywiązanie do zasad demokracji i praw człowieka określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka,

PODZIELAJĄC pogląd, że proliferacja broni masowego rażenia stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego,

OPIERAJĄC SIĘ na długoletniej tradycji łączącej je współpracy na rzecz międzynarodowych zasad pokoju i bezpieczeństwa oraz praworządności,

POTWIERDZAJĄC swoją determinację w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości zorganizowanej za pośrednictwem kanałów dwustronnych i wielostronnych,

PODZIELAJĄC zobowiązanie do ograniczania ubóstwa, pobudzania wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i wspierania krajów rozwijających się w ich wysiłkach na rzecz reform politycznych i gospodarczych,

UZNAJĄC swoją chęć wspierania zrównoważonego rozwoju w aspekcie gospodarczym, społecznym i środowiskowym,

WYRAŻAJĄC dumę z rozległych kontaktów międzyludzkich między swoimi obywatelami oraz ze swojego zaangażowania na rzecz ochrony i działania na rzecz różnorodności form wyrazu kulturowego,

UZNAJĄC znaczenie roli skutecznych organizacji wielostronnych w promowaniu współpracy i osiągnięciu pozytywnych wyników w zakresie globalnych kwestii i wyzwań,

MAJĄC NA UWADZE łączące je dynamiczne stosunki w zakresie handlu i inwestycji, które pogłębią się jeszcze bardziej dzięki skutecznej realizacji kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej,

ZAUWAŻAJĄC, że postanowienia niniejszej Umowy wchodzące w zakres części trzeciej tytułu V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wiążą Zjednoczone Królestwo i Irlandię jako odrębne Umawiające się Strony, nie zaś jako część Unii Europejskiej, chyba że Unia Europejska wraz ze Zjednoczonym Królestwem lub Irlandią wspólnie poinformują Kanadę, że Zjednoczone Królestwo lub Irlandia są nimi związane jako część Unii Europejskiej zgodnie z protokołem nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Jeżeli Zjednoczone Królestwo lub Irlandia przestaną być związane Umową jako część Unii Europejskiej zgodnie z art. 4a protokołu nr 21, Unia Europejska wraz ze Zjednoczonym Królestwem lub Irlandią natychmiast poinformują Kanadę o wszelkich zmianach w ich stanowisku, w którym to przypadku pozostaną nadal indywidualnie związane postanowieniami Umowy. To samo dotyczy Danii, zgodnie z protokołem w sprawie stanowiska Danii, załączonym do wspomnianych Traktatów,

UZNAJĄC zmiany instytucjonalne w Unii Europejskiej po wejściu w życie Traktatu z Lizbony,

POTWIERDZAJĄC swój status jako partnerów strategicznych oraz determinację do dalszego wzmocnienia i pogłębienia wzajemnych stosunków i prowadzonej współpracy międzynarodowej w oparciu o wzajemne poszanowanie i dialog w celu propagowania wspólnych interesów i wartości,

PRZEKONANE, że taka współpraca powinna kształtować się stopniowo i w sposób pragmatyczny, w miarę rozwoju ich polityk,

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

TYTUŁ I

PODSTAWY WSPÓŁPRACY

Artykuł 1

Zasady ogólne

1. Strony wyrażają poparcie dla wspólnych wartości określonych w Karcie Narodów Zjednoczonych.
2. Mając na uwadze swoje stosunki strategiczne Strony dokładają wszelkich starań na rzecz zwiększenia spójności w rozwijaniu współpracy na szczeblu dwustronnym, regionalnym i wielostronnym.
3. Strony wprowadzają w życie niniejszą Umowę opartą na wspólnych wartościach, zasadach dialogu, wzajemnego poszanowania, partnerstwa na zasadach równości, multilateralizmu, konsensusu oraz poszanowania prawa międzynarodowego.

TYTUŁ II

PRAWA CZŁOWIEKA, PODSTAWOWE WOLNOŚCI, DEMOKRACJA I PRAWORZĄDNOŚĆ

Artykuł 2

Poszanowanie i pogłębianie zasad demokracji, praw człowieka i podstawowych wolności

1. Poszanowanie zasad demokratycznych, praw człowieka i podstawowych wolności, określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka i obowiązujących umowach międzynarodowych dotyczących praw człowieka oraz innych prawnie wiążących instrumentach, których Unia lub państwa członkowskie oraz Kanada są stronami, stanowi fundament polityki krajowej i międzynarodowej oraz zasadniczy element niniejszej Umowy.
2. Strony dokładają wszelkich starań, by współpracować i stać na straży tych praw i zasad w swoich politykach oraz zachęcają inne państwa do przystąpienia do tych umów międzynarodowych dotyczących praw człowieka i prawnie wiążących instrumentów oraz do realizacji ich zobowiązań w zakresie poszanowania praw człowieka.
3. Strony dążą do szerzenia demokracji, w tym wolnych i uczciwych wyborów, zgodnie ze standardami międzynarodowymi. Strony powiadamiają się o swoich misjach obserwacji wyborów i, w stosownych przypadkach, zapraszają się nawzajem do uczestnictwa.
4. Strony uznają znaczenie praworządności dla ochrony praw człowieka i skutecznego funkcjonowania instytucji rządowych w państwach demokratycznych. Obejmuje to istnienie niezależnego wymiaru sprawiedliwości, równość wobec prawa, prawo do rzetelnego procesu sądowego i dostęp do skutecznych środków ochrony prawnej.

TYTUŁ III

POKÓJ I BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE ORAZ SKUTECZNY MULTILATERALIZM

Artykuł 3

Broń masowego rażenia

1. Strony uznają, że proliferacja broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia, zarówno do państw, jak i do podmiotów niepublicznych, stanowi jedno z największych zagrożeń dla stabilności i bezpieczeństwa międzynarodowego.

2. W związku z powyższym Strony postanawiają współpracować i przyczyniać się do przeciwdziałania proliferacji broni masowego rażenia oraz środków jej przenoszenia poprzez pełne przestrzeganie i wykonywanie swoich zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych o rozbrojeniu i nieproliferaacji oraz z rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ. Ponadto Strony zobowiązują się, w stosownych przypadkach, do dalszej współpracy w celu wsparcia wysiłków na rzecz nieproliferaacji poprzez udział w systemach kontroli wywozu, których są stronami. Strony zgadzają się co do tego, że postanowienie to stanowi zasadniczy element niniejszej Umowy.

3. Strony postanawiają ponadto współpracować i przyczyniać się do zapobiegania proliferacji broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia poprzez:

- a) w stosownych przypadkach, podjęcie kroków na rzecz podpisania, ratyfikacji wszystkich stosownych umów międzynarodowych o rozbrojeniu i nieproliferaacji broni lub przystąpienia do nich oraz pełnego wykonywania wszystkich zobowiązań wynikających z umów, których są stronami oraz zachęcanie innych państw do przystąpienia do tych umów;
- b) utrzymanie skutecznego systemu kontroli wywozu na poziomie krajowym pozwalającego na kontrolę wywozu oraz zapobieganie nielegalnemu pośrednictwu i tranzytowi towarów związanych z bronią masowego rażenia, w tym kontrolę ostatecznego użycia technologii podwójnego zastosowania pod kątem broni masowego rażenia, oraz obejmującego skuteczne sankcje w przypadku naruszenia kontroli wywozu;
- c) zwalczanie proliferacji broni chemicznej, biologicznej i toksycznej. Strony zgodnie postanawiają współpracować na stosownych forach na rzecz przyspieszenia powszechnego przystępowania do konwencji międzynarodowych, w tym konwencji o zakazie broni chemicznej (konwencji o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów), konwencji o zakazie broni toksycznej i biologicznej (konwencji o zakazie prowadzenia badań, produkcji i gromadzenia zapasów broni bakteriologicznej (biologicznej) i toksycznej oraz o ich zniszczeniu).

4. Strony zgodnie postanawiają odbywać regularne spotkania UE-Kanada na wyższym szczeblu w celu wymiany poglądów na temat sposobów pogłębienia współpracy w zakresie szeregu kwestii dotyczących nieproliferaacji i rozbrojenia.

Artykuł 4

Broń strzelecka i lekka

1. Strony uznają, że nielegalna produkcja broni strzeleckiej i lekkiej, w tym amunicji do tej broni, jej transfer i obrót nią, a także nadmierne gromadzenie, nieprawidłowe zarządzanie, niewłaściwie zabezpieczone zapasy oraz niekontrolowane rozprzestrzenianie nadal stwarzają poważne zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.

2. Strony zgodnie postanawiają wykonywać swoje zobowiązania w zakresie zwalczania nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką, w tym amunicją do niej, w ramach stosownych międzynarodowych instrumentów, takich jak Program działania ONZ w sprawie zapobiegania, zwalczania i wyeliminowania nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką we wszystkich jego aspektach, jak również zobowiązań wynikających z rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ.

3. Strony dokładają wszelkich starań na rzecz podejmowania środków mających na celu zwalczanie nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką oraz na rzecz współpracy i osiągnięcia koordynacji, komplementarności i synergii wspólnych działań na rzecz pomocy innym państwom w zwalczaniu nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką i amunicją na – w stosownych przypadkach – szczeblu światowym, regionalnym i krajowym.

Artykuł 5

Międzynarodowy Trybunał Karny

1. Strony potwierdzają, że najbardziej poważne przestępstwa budzące niepokój społeczności międzynarodowej nie mogą pozostawać bezkarne i że należy zapewnić ich skuteczne ściganie przez podejmowanie środków na szczeblu krajowym oraz rozszerzanie współpracy międzynarodowej, w tym współpracy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym (MTK).

2. Strony zobowiązują się wspólnie do działania na rzecz powszechnej ratyfikacji statutu rzymskiego MTK lub przystępowania do niego, oraz do działania na rzecz jego skutecznego wdrażania na szczeblu krajowym przez państwa-Strony MTK.

Artykuł 6

Współpraca w zakresie zwalczania terroryzmu

1. Strony uznają, że walka z terroryzmem jest jednym z ich wspólnych priorytetów i podkreślają, że musi być ona prowadzona w poszanowaniu praworządności, prawa międzynarodowego, w szczególności Karty Narodów Zjednoczonych i właściwych rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ, praw człowieka, międzynarodowego prawa uchodźczego, prawa humanitarnego i podstawowych wolności.
2. Strony prowadzą na wysokim szczeblu konsultacje dotyczące zwalczania terroryzmu oraz nawiązują kontakty *ad hoc* w celu działania na rzecz skutecznego wspólnego przeciwdziałania terroryzmowi oraz mechanizmów współpracy, tam gdzie to możliwe. W tym kontekście prowadzi się regularną wymianę informacji na temat organizacji terrorystycznych, strategii zwalczania brutalnego ekstremizmu oraz podejścia do pojawiających się kwestii dotyczących zwalczania terroryzmu.
3. Strony zobowiązują się wspólnie działać na rzecz kompleksowego międzynarodowego podejścia do zwalczania terroryzmu pod przewodnictwem Organizacji Narodów Zjednoczonych. W szczególności Strony dokładają wszelkich starań na rzecz współpracy w celu pogłębienia międzynarodowego konsensusu w tej dziedzinie, aby działać na rzecz pełnej realizacji Globalnej Strategii Zwalczania Terroryzmu ONZ oraz, w stosownych przypadkach, właściwych rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ.
4. Strony w dalszym ciągu ściśle współpracują w ramach globalnego forum zwalczania terroryzmu i jego grup roboczych.
5. Strony kierują się międzynarodowymi zaleceniami wydanymi przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy w celu zwalczania finansowania terroryzmu.
6. Strony w dalszym ciągu współpracują, w stosownych przypadkach, w celu zwiększenia zdolności innych państw w zakresie zwalczania terroryzmu, tj. zapobiegania działalności terrorystycznej, wykrywania tego zjawiska i reagowania na nie.

Artykuł 7

Współpraca na rzecz międzynarodowego pokoju i stabilności

W celu zapewnienia skuteczniejszej ochrony swoich wspólnych interesów w zakresie działania na rzecz pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego oraz skutecznych instytucji wielostronnych i polityk Strony:

- a) kontynuują swoje wysiłki na rzecz dalszego umacniania bezpieczeństwa transatlantyckiego, biorąc pod uwagę kluczową rolę istniejącej architektury bezpieczeństwa transatlantyckiego między Europą i Ameryką Północną;
- b) intensyfikują wspólne wysiłki na rzecz wsparcia zarządzania kryzysowego i budowania zdolności oraz pogłębiają współpracę w tym zakresie, w tym w odniesieniu do operacji i misji UE. Strony dokładają wszelkich starań, by ułatwić udział w tych działaniach, w tym poprzez wczesne konsultacje i wymianę informacji dotyczących planów, w przypadku gdy zostanie to uznane za stosowne przez Strony.

Artykuł 8

Współpraca w ramach wielostronnych, regionalnych i międzynarodowych forów i organizacji

1. Strony podzielają zaangażowanie na rzecz multilateralizmu i wysiłków mających na celu poprawę skuteczności regionalnych i międzynarodowych forów i organizacji, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych oraz jej wyspecjalizowane organizacje i agencje, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) i inne fora wielostronne.
2. Strony zapewniają skuteczne mechanizmy konsultacji przy okazji spotkań na forach wielostronnych. W przypadku ONZ, oprócz istniejących dialogów na temat praw człowieka i demokracji, Strony ustanawiają stałe mechanizmy konsultacji na forum Rady Praw Człowieka, Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych i Biura ONZ w Wiedniu oraz, w stosownych przypadkach, inne mechanizmy uzgodnione przez Strony.

3. Strony dokładają również wszelkich starań, aby konsultować się odnośnie wyborów w celu skutecznej reprezentacji w organizacjach wielostronnych.

TYTUŁ IV

ROZWÓJ GOSPODARCZY I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Artykuł 9

Dialog i światowe przywództwo w kwestiach gospodarczych

Uznając, że zrównoważoną globalizację i większy dobrobyt można osiągnąć jedynie poprzez otwartą gospodarkę światową opartą na zasadach rynkowych, skutecznych regulacjach i silnych instytucjach międzynarodowych, Strony dokładają wszelkich starań na rzecz:

- a) dowiedzenia swojej wiodącej roli w działaniu na rzecz solidnych polityk gospodarczych i rozsądnego zarządzania finansami zarówno na szczeblu krajowym, jak i poprzez swoje zaangażowanie na szczeblu regionalnym i międzynarodowym;
- b) prowadzenia regularnego dialogu politycznego na wyższym szczeblu na temat kwestii makroekonomicznych, w którym będą uczestniczyć, w stosownych przypadkach, przedstawiciele banków centralnych, by współpracować w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
- c) zachęcają do prowadzenia, w stosownych przypadkach, szybkiego i skutecznego dialogu i współpracy w zakresie globalnych kwestii gospodarczych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w organizacjach i na forach wielostronnych, w których uczestniczą Strony, takich jak OECD, grupa G-7, grupa G-20, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Bank Światowy i Światowa Organizacja Handlu (WTO).

Artykuł 10

Działanie na rzecz wolnego handlu i zwiększanie inwestycji

1. Strony będą współpracować na rzecz promowania trwałej poprawy i rozwoju handlu i inwestycji pomiędzy Stronami dla ich wzajemnej korzyści, zgodnie z kompleksową umową gospodarczo-handlową.
2. Strony dokładają wszelkich starań, by współpracować na rzecz dalszego wzmocnienia WTO jako najbardziej skutecznych ram dla silnego, otwartego i opartego na zasadach systemu handlu światowego.
3. Strony prowadzą w dalszym ciągu współpracę celną.

Artykuł 11

Współpraca w dziedzinie podatków

W celu umacniania i rozwoju współpracy gospodarczej Strony wprowadzają i stosują zasady dobrego zarządzania w kwestiach podatkowych, tj. zasady przejrzystości, wymiany informacji i unikania szkodliwych praktyk podatkowych w ramach, w odpowiednich przypadkach, forum OECD ds. szkodliwych praktyk podatkowych oraz unijnego kodeksu postępowania w zakresie opodatkowania działalności gospodarczej. Strony dokładają wszelkich starań, by współpracować na rzecz promowania i poprawy wdrażania tych zasad na szczeblu międzynarodowym.

Artykuł 12

Zrównoważony rozwój

1. Strony potwierdzają swoje zaangażowanie na rzecz realizowania aktualnych potrzeb w taki sposób, by nie zagrażało to potrzebom przyszłych pokoleń. Strony uznają, że aby wzrost gospodarczy był trwały w dłuższej perspektywie, powinien on przestrzegać zasad zrównoważonego rozwoju.
2. Strony w dalszym ciągu działają na rzecz odpowiedzialnego i efektywnego wykorzystania zasobów i upowszechniają wiedzę na temat gospodarczych i społecznych kosztów szkód środowiskowych oraz ich wpływu na dobrostan człowieka.
3. Strony w dalszym ciągu zachęcają do podejmowania wysiłków na rzecz promowania zrównoważonego rozwoju poprzez dialog, wymianę najlepszych praktyk, dobre rządy oraz należyte zarządzanie finansami.

4. Strony mają wspólny cel, jakim jest ograniczanie ubóstwa i wspieranie rozwoju gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu na całym świecie i dokładają starań, aby współpracować na rzecz osiągnięcia tego celu zawsze, gdy jest to możliwe.
5. W tym celu Strony ustanawiają regularny dialog polityczny w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju w celu poprawy koordynacji polityki w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz w celu poprawy jakości i skuteczności swojej współpracy na rzecz rozwoju, zgodnie z uznanymi na poziomie międzynarodowym zasadami dotyczącymi skuteczności pomocy. Strony współpracują na rzecz zwiększenia odpowiedzialności i przejrzystości, z naciskiem na poprawę wyników w dziedzinie rozwoju, i uznają znaczenie zaangażowania szeregu podmiotów, w tym sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego, we współpracę na rzecz rozwoju.
6. Strony uznają znaczenie sektora energetycznego dla dobrobytu gospodarczego i międzynarodowego pokoju i stabilności. Strony zgadzają się co do potrzeby poprawy i dywersyfikacji dostaw energii, wspierania innowacji oraz zwiększenia efektywności energetycznej w celu zwiększenia opcji energetycznych, bezpieczeństwa energetycznego i zrównoważonej energii po przystępnej cenie. Strony prowadzą dialog wysokiego szczebla na temat energii i kontynuują współpracę dwustronną i wielostronną w celu wspierania otwartych i konkurencyjnych rynków, dzielenia się najlepszymi praktykami, propagowania przejrzystych regulacji opartych na podstawach naukowych oraz rozważania możliwości współpracy w dziedzinie energii.
7. Strony przywiązują dużą wagę do ochrony i zachowania środowiska naturalnego i uznają potrzebę wprowadzenia wysokich standardów ochrony środowiska w celu ochrony środowiska naturalnego dla przyszłych pokoleń.
8. Strony uznają globalne zagrożenie spowodowane zmianą klimatu i konieczność podjęcia natychmiastowych dalszych działań, aby doprowadzić do redukcji emisji w celu ustabilizowania stężeń gazów cieplarnianych w powietrzu na poziomie, który zapobiega groźnej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. W szczególności wspólnym dążeniem Stron jest znalezienie innowacyjnych rozwiązań służących łagodzeniu skutków zmian klimatu i dostosowaniu się do nich. Strony uznają globalny charakter tego problemu i w dalszym ciągu wspierają międzynarodowe wysiłki na rzecz ustanowienia sprawiedliwego, skutecznego, kompleksowego i opartego na zasadach systemu w ramach Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), która ma zastosowanie do wszystkich Stron konwencji, w tym w ramach współpracy w zakresie rozwoju porozumienia paryskiego.
9. Strony prowadzą dialog na wysokim szczeblu dotyczący środowiska naturalnego i zmian klimatu w celu wymiany najlepszych praktyk i działania na rzecz skutecznej i otwartej współpracy w zakresie zmiany klimatu i innych kwestii związanych z ochroną środowiska naturalnego.
10. Strony uznają znaczenie dialogu i współpracy na szczeblu dwustronnym lub wielostronnym w dziedzinie zatrudnienia, spraw społecznych i godnej pracy, w szczególności w kontekście globalizacji i zmian demograficznych. Strony dokładają wszelkich starań na rzecz promowania współpracy oraz wymiany informacji i doświadczeń dotyczących zatrudnienia i spraw społecznych. Strony ponadto potwierdzają swoje przywiązanie do poszanowania, promowania i przestrzegania uznanych na poziomie międzynarodowym norm pracy, do przestrzegania których się zobowiązały, takich jak zasady, o których mowa w Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) z 1998 r. dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy oraz działań uzupełniających.

Artykuł 13

Dialog w innych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania

Uznając wspólne dążenie do zacieśnienia i rozszerzenia ich długotrwałego zaangażowania, a także uznając istniejącą współpracę, Strony dokładają wszelkich starań, aby na właściwych dwustronnych i wielostronnych forach zachęcać do prowadzenia dialogu na poziomie ekspertów i wymiany najlepszych praktyk w obszarach polityki będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Obszary te obejmują między innymi: rolnictwo, rybołówstwo, międzynarodową politykę oceaniczną i morską, rozwój obszarów wiejskich, transport międzynarodowy, zatrudnienie i kwestie okołobiegunowe, w tym badania i technologie. W odpowiednich przypadkach obszary te mogą również obejmować wymianę informacji na temat przepisów ustawowych, wykonawczych i praktyk administracyjnych, a także na temat procesów decyzyjnych.

Artykuł 14

Dobrostan obywateli

1. Uznając znaczenie poszerzania i pogłębiania dialogu oraz współpracy w wielu kwestiach, które mają wpływ na dobrostan obywateli i szerszą wspólnotę międzynarodową, Strony wspierają i ułatwiają dialog, konsultacje oraz, w miarę możliwości, współpracę w zakresie istniejących i pojawiających się kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które mają wpływ na dobrostan obywateli.

2. Strony uznają znaczenie ochrony konsumentów oraz zachęcają do wymiany informacji oraz najlepszych praktyk w tej dziedzinie.
3. Strony zachęcają do współpracy i wymiany informacji na temat globalnych kwestii zdrowotnych oraz działań w zakresie gotowości i reagowania na globalne zagrożenia dla zdrowia publicznego.

Artykuł 15

Współpraca w dziedzinie wiedzy, badań naukowych, innowacji i technologii komunikacyjnych

1. Uznając znaczenie nowej wiedzy w dążeniach do sprostania światowym wyzwaniom, Strony w dalszym ciągu zachęcają do współpracy w dziedzinie nauki, technologii, badań naukowych i innowacji.
2. Uznając znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych jako kluczowego elementu współczesnego życia i rozwoju społeczno-gospodarczego, Strony dokładają wszelkich starań na rzecz współpracy i wymiany poglądów na temat, w stosownych przypadkach, krajowej, regionalnej i międzynarodowej polityki w tej dziedzinie.
3. Uznając, że zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności internetu przy pełnym poszanowaniu podstawowych praw i wolności stanowi światowe wyzwanie, Strony dokładają wszelkich starań, by współpracować na szczeblu dwustronnym i wielostronnym w drodze dialogu i wymiany wiedzy fachowej.
4. Strony uznają, że wykorzystanie zasobów kosmicznych ma coraz większe znaczenie dla zaspokojenia wyznaczonych celów społeczno-gospodarczych, celów związanych z ochroną środowiska i celów polityki międzynarodowej. Strony kontynuują rozwijanie współpracy w zakresie rozwoju i wykorzystania zasobów kosmicznych do wspierania obywateli, przedsiębiorstw i organizacji rządowych.
5. Strony dokładają wszelkich starań na rzecz kontynuowania współpracy w dziedzinie statystyki, ze szczególnym naciskiem na aktywne działania na rzecz wymiany najlepszych praktyk i polityk.

Artykuł 16

Promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego, edukacji oraz wymian młodzieży oraz kontaktów międzyludzkich

1. Strony wyrażają dumę z tradycyjnych długotrwałych więzi kulturowych i językowych, które stworzyły mosty porozumienia między nimi. Więzi transatlantyckie istnieją na wszystkich szczeblach administracji publicznej i społeczeństwa, a wpływ tych więzi ma znaczenie dla kanadyjskich i europejskich społeczeństw. Strony dokładają wszelkich starań, by wspierać te więzi i poszukiwać nowych sposobów krzewienia stosunków poprzez kontakty międzyludzkie. Strony dokładają wszelkich starań, by wykorzystać wymiany za pośrednictwem organizacji pozarządowych i ośrodków analitycznych skupiających młodzież i innych partnerów gospodarczych i społecznych w celu rozszerzenia i pogłębienia tych stosunków i wzbogacenia przepływu pomysłów służących rozwiązywaniu wspólnych problemów.
2. Uznając rozliczne stosunki akademickie, edukacyjne, sportowe, kulturalne, turystyczne i w zakresie mobilności młodzieży, jakie powstały między nimi na przestrzeni lat, Strony z zadowoleniem przyjmują nieustanną współpracę na rzecz rozszerzania tych powiązań oraz, w odpowiednich przypadkach, zachęcają do takiej współpracy.
3. Strony dokładają wszelkich starań na rzecz promowania różnorodności form wyrazu kulturowego, w tym poprzez promowanie, w stosownych przypadkach, zasad i celów konwencji UNESCO z 2005 r. w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.
4. Strony dokładają wszelkich starań na rzecz, w stosownych przypadkach, inicjowania i ułatwiania wymiany, współpracy i dialogu między swoimi instytucjami kulturalnymi i zawodowymi w tym sektorze.

*Artykuł 17***Odporność na klęski żywiołowe i zarządzanie sytuacjami wyjątkowymi**

W celu zminimalizowania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka oraz zwiększenia odporności społeczeństwa i infrastruktury Strony potwierdzają swoje zaangażowanie na rzecz wspierania działań zapobiegawczych i środków w zakresie gotowości, reagowania i usuwania skutków klęsk i sytuacji wyjątkowych, w tym w stosownych przypadkach poprzez współpracę na szczeblu dwustronnym i wielostronnym.

TYTUŁ V

SPRAWIEDLIWOŚĆ, WOLNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO*Artykuł 18***Współpraca sądowa**

1. W dziedzinie współpracy sądowej w sprawach karnych Strony dążą do rozszerzenia istniejącej współpracy w zakresie wzajemnej pomocy prawnej i ekstradycji na podstawie odpowiednich umów międzynarodowych. Strony ponadto, w ramach swoich uprawnień i kompetencji, zmierzają do wzmocnienia istniejących mechanizmów oraz, w stosownych przypadkach, rozważą możliwość opracowania nowych mechanizmów ułatwiających współpracę międzynarodową w tej dziedzinie. W stosownych przypadkach współpraca ta mogłaby obejmować przystąpienie do właściwych instrumentów międzynarodowych i ich wdrożenie oraz ściślejszą współpracę z Eurojustem.

2. Strony rozwijają, w stosownych przypadkach, współpracę sądową w sprawach cywilnych i gospodarczych, w ramach swoich kompetencji, w szczególności w odniesieniu do negocjowania, ratyfikowania i wdrażania wielostronnych konwencji dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych, w tym konwencji Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego w zakresie międzynarodowej współpracy prawnej i sporów sądowych, jak również ochrony dzieci.

*Artykuł 19***Współpraca w zakresie zwalczania niedozwolonych środków odurzających**

1. W granicach swoich uprawnień i kompetencji Strony współpracują na rzecz zapewnienia zrównoważonego i zintegrowanego podejścia do zagadnień związanych ze środkami odurzającymi. Strony koncentrują swoje wysiłki na:

- wzmocnieniu struktur zwalczania środków odurzających;
- zmniejszeniu podaży niedozwolonych środków odurzających, nielegalnego handlu nimi i popytu;
- zajęciu się skutkami zdrowotnymi i społecznymi nadużywania środków odurzających;
- poprawie efektywności struktur mających na celu zmniejszenie wykorzystania prekursorów chemicznych używanych do nielegalnej produkcji środków odurzających oraz substancji psychotropowych.

2. Strony współpracują na rzecz osiągnięcia tych celów, w tym, o ile to możliwe, poprzez koordynację swoich programów pomocy technicznej oraz zachęcanie państw, które jeszcze tego nie uczyniły, do ratyfikowania i wdrożenia istniejących umów międzynarodowych dotyczących kontroli środków odurzających, których Unia lub państwa członkowskie i Kanada są stronami. Strony opierają swoje działania na powszechnie uznanych zasadach, zgodnych z właściwymi umowami międzynarodowymi dotyczącymi kontroli środków odurzających oraz w poszanowaniu nadrzędnych celów deklaracji politycznej ONZ z 2009 r. i planu działania w sprawie międzynarodowej współpracy na rzecz zintegrowanej i zrównoważonej strategii zwalczania światowego problemu narkotykowego.

*Artykuł 20***Współpraca w dziedzinie ścigania przestępczości oraz walka z przestępczością zorganizowaną i korupcją**

1. Strony podzielają zaangażowanie na rzecz współpracy w dziedzinie zwalczania przestępczości zorganizowanej, przestępczości gospodarczej i finansowej, korupcji, podrabiania, przemytu oraz nielegalnych transakcji dzięki przestrzeganiu swoich międzynarodowych zobowiązań w tej dziedzinie, w tym skutecznej współpracy w odzyskiwaniu majątku lub środków uzyskanych w wyniku czynów korupcyjnych.

2. Strony potwierdzają swoje zaangażowanie na rzecz rozwijania współpracy w dziedzinie ścigania przestępczości, w tym poprzez kontynuowanie współpracy z Europolem.
3. Ponadto Strony dokładają wszelkich starań na rzecz współpracy na forach międzynarodowych w celu działania na rzecz, w stosownych przypadkach, przystąpienia do Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i jej protokołów uzupełniających i wdrażania tych aktów, których obie są stronami.
4. Strony również dokładają wszelkich starań na rzecz, w stosownych przypadkach, wdrażania Konwencji ONZ przeciwko korupcji, w tym za pośrednictwem silnego mechanizmu przeglądu, z uwzględnieniem zasad przejrzystości i udziału społeczeństwa obywatelskiego.

Artykuł 21

Zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu

1. Strony uznają konieczność współpracy w celu zapobieżenia wykorzystywaniu ich systemów finansowych do prania dochodów z działalności przestępczej każdego rodzaju, w tym z handlu narkotykami i korupcji, a także zwalczania finansowania terroryzmu. Współpraca ta obejmuje również przepadek majątku lub środków uzyskanych z działalności przestępczej, zgodnie z obowiązującymi ramami prawnymi i przepisami.
2. Strony wymieniają, w stosownych przypadkach, odpowiednie informacje w granicach swoich ram prawnych i przepisów oraz wdrażają odpowiednie środki mające na celu zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, kierując się zaleceniami Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i standardami przyjętymi przez inne odpowiednie podmioty międzynarodowe działające w tym obszarze.

Artykuł 22

Cyberprzestępczość

1. Strony uznają, że cyberprzestępczość jest problemem globalnym wymagającym globalnych rozwiązań. W związku z tym Strony zacieśniają współpracę w celu zapobiegania cyberprzestępczości i jej zwalczania poprzez wymianę informacji i wiedzy praktycznej, zgodnie z ich ramami prawnymi i przepisami. Strony dokładają wszelkich starań na rzecz współpracy, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia pomocy i wsparcia innym państwom w tworzeniu skutecznych przepisów prawnych, polityki i praktyk w celu zapobiegania cyberprzestępczości i zwalczania tego zjawiska wszędzie tam, gdzie ono występuje.
2. Strony – w stosownych przypadkach, w granicach swoich właściwych ram prawnych i przepisów – wymieniają informacje w takich dziedzinach jak: kształcenie i szkolenie osób prowadzących postępowania w sprawach cyberprzestępczości, prowadzenie postępowań w tych sprawach oraz kryminalistyka cyfrowa.

Artykuł 23

Migracja, azyl i zarządzanie granicami

1. Strony potwierdzają swoje zaangażowanie na rzecz współpracy i wymiany poglądów w ramach swoich odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych w dziedzinie migracji (w tym legalnej migracji, nielegalnej migracji, handlu ludźmi, migracji i rozwoju), azylu, integracji, wiz i zarządzania granicami.
2. Strony wspólnie dążą do celu, jakim jest ruch bezwizowy między UE a Kanadą obejmujący wszystkich ich obywateli. Strony współpracują i podejmują wszelkie starania w celu osiągnięcia, tak szybko jak to możliwe, ruchu bezwizowego między ich terytoriami dla wszystkich obywateli posiadających ważny paszport.
3. Strony zgodnie postanawiają współpracować na rzecz zapobiegania nielegalnej migracji i jej kontrolowania. W tym celu:
  - a) Kanada, na wniosek państwa członkowskiego, dokonuje bez dalszych formalności readmisji swoich obywateli przebywających nielegalnie na jego terytorium, o ile szczególna umowa nie przewiduje inaczej;

- b) każde państwo członkowskie, na wniosek Kanady, dokonuje bez dalszych formalności readmisji swoich obywateli przebywających nielegalnie na jej terytorium, o ile szczególna umowa nie przewiduje inaczej;
- c) państwa członkowskie i Kanada zapewniają swoim obywatelom odpowiednie do tego celu dokumenty podróży;
- d) Strony dokładają wszelkich starań na rzecz nawiązania negocjacji w sprawie szczególnej umowy, w której określone zostaną obowiązki związane z readmisją, w tym readmisją obywateli państw trzecich i bezpaństwowców.

Artykuł 24

Ochrona konsularna

1. Kanada umożliwia obywatelom Unii korzystanie w Kanadzie z ochrony dyplomatycznej i konsularnej dowolnego państwa członkowskiego, jeżeli państwo członkowskie, którego są obywatelami, nie posiada w Kanadzie stałego przedstawicielstwa.
2. Państwa członkowskie umożliwiają obywatelom Kanady korzystanie na terytorium państwa członkowskiego z ochrony dyplomatycznej i konsularnej jakiegokolwiek innego państwa wskazanego przez Kanadę, jeżeli Kanada nie posiada na terytorium tego państwa członkowskiego stałego przedstawicielstwa.
3. Ust. 1 i 2 mają na celu zwolnienie z wszelkich wymogów dotyczących zgłoszenia i udzielenia zgody, które w przeciwnym razie mogłyby mieć zastosowanie, aby zezwolić obywatelom Unii lub obywatelom Kanady na ich reprezentowanie przez jakiegokolwiek inne państwo inne niż to, którego są obywatelami.
4. Strony corocznie dokonują przeglądu stosowania w praktyce ust. 1 i 2.

Artykuł 25

Ochrona danych osobowych

1. Strony uznają konieczność ochrony danych osobowych oraz dokładają wszelkich starań, aby współpracować na rzecz propagowania wysokich międzynarodowych standardów w tej dziedzinie.
2. Strony uznają znaczenie ochrony podstawowych praw i wolności, w tym prawa do prywatności, w odniesieniu do ochrony danych osobowych. W tym celu Strony zobowiązują się, w ramach swoich odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych, przestrzegać zobowiązań, które podjęły w związku z tymi prawami, w tym w odniesieniu do zapobiegania i zwalczania terroryzmu oraz innych poważnych przestępstw o charakterze ponadnarodowym, w tym przestępczości zorganizowanej.
3. Strony kontynuują współpracę w dziedzinie ochrony danych osobowych w ramach swoich odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych na szczeblu dwustronnym i wielostronnym, w stosownych przypadkach poprzez dialog i wymianę wiedzy fachowej.

TYTUŁ VI

DIALOG POLITYCZNY I MECHANIZMY KONSULTACJI

Artykuł 26

Dialog polityczny

Strony dokładają wszelkich starań na rzecz zacieśnienia dialogu i konsultacji w sposób skuteczny i pragmatyczny w celu wsparcia łączących je stosunków, które nieustannie się rozwijają, pogłębiania tych stosunków oraz działania na rzecz ich wspólnych interesów i wartości poprzez działania wielostronne.

Artykuł 27

Mechanizmy konsultacji

1. Strony nawiązują dialog poprzez stałe kontakty, wymianę informacji i konsultacje, w tym między innymi poprzez:
  - a) spotkania na szczeblu przywódców, które odbywają się corocznie lub zgodnie z ustaleniami Stron, na przemian w Unii i w Kanadzie;
  - b) spotkania na szczeblu ministrów spraw zagranicznych;
  - c) konsultacje na szczeblu ministrów na temat kwestii politycznych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
  - d) konsultacje na szczeblu wyższych urzędników i na szczeblu roboczym w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania lub poprzez spotkania i współpracę w zakresie najważniejszych wydarzeń krajowych i międzynarodowych;
  - e) promowanie wymiany delegacji z Parlamentu Europejskiego i parlamentu Kanady.
2. Wspólny Komitet Ministerialny
  - a) niniejszym zostaje ustanowiony Wspólny Komitet Ministerialny;
  - b) Wspólny Komitet Ministerialny:
    - (i) zastępuje dialog transatlantycki;
    - (ii) jego współprzewodniczącymi są minister spraw zagranicznych Kanady oraz wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa;
    - (iii) zbiera się raz do roku lub zgodnie ze wzajemnymi ustaleniami, gdy wymagają tego okoliczności;
    - (iv) przyjmuje swój porządek obrad i regulamin;
    - (v) podejmuje decyzje za zgodą obu Stron;
    - (vi) otrzymuje roczne sprawozdanie Wspólnego Komitetu Współpracy dotyczące stanu stosunków i na jego podstawie formułuje zalecenia dotyczące prac Wspólnego Komitetu Współpracy, w tym zalecenia dotyczące nowych obszarów przyszłej współpracy i rozwiązywania ewentualnych sporów wynikających ze stosowania niniejszej Umowy;
    - (vii) składa się z przedstawicieli Stron.
3. Wspólny Komitet Współpracy
  - a) Strony ustanawiają Wspólny Komitet Współpracy;
  - b) Strony zapewniają, aby Wspólny Komitet Współpracy:
    - (i) formułował zalecenia dotyczące priorytetów w zakresie współpracy między Stronami;
    - (ii) monitorował rozwój strategicznych stosunków między Stronami;
    - (iii) prowadził wymianę poglądów i przedstawiał sugestie dotyczące wszelkich kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
    - (iv) formułował zalecenia dotyczące wzrostu efektywności, skuteczności i synergii między Stronami;
    - (v) zapewniał właściwe funkcjonowanie niniejszej Umowy;
    - (vi) przedstawiał Wspólnemu Komitetowi Ministerialnemu, zgodnie z ust. 2 lit. b) ppkt (vi) niniejszego artykułu, roczne sprawozdanie dotyczące stanu stosunków, które to sprawozdanie Strony podają do publicznej wiadomości;
    - (vii) zajmował się odpowiednio każdą sprawą przekazaną mu przez Strony na podstawie niniejszej Umowy;

- (viii) ustanowił podkomitety w celu wspierania go w wykonywaniu jego obowiązków. Podkomitety te nie powinny jednak powielać organów ustanowionych na mocy innych umów między Stronami;
  - (ix) rozpatrywał przypadki, w których jedna ze Stron uważa, że jej interesy zostały lub mogą zostać naruszone przez procesy decyzyjne w obszarach współpracy, które nie są uregulowane szczególną umową;
- c) Strony zapewniają, aby: Wspólny Komitet Współpracy zbierał się raz do roku, naprzemiennie w Unii i w Kanadzie; specjalne posiedzenia Wspólnego Komitetu Współpracy odbywały się na wniosek jednej ze Stron; Wspólnemu Komitetowi Współpracy współprzewodniczył jeden urzędnik wyższego szczebla z Kanady i jeden urzędnik wyższego szczebla z Unii; oraz aby uchwalili on własny regulamin, regulujący między innymi zasady udziału obserwatorów;
  - d) Wspólny Komitet Współpracy składa się z przedstawicieli Stron, przy czym należyta uwagę należy zwrócić na promowanie efektywności i gospodarności przy ustalaniu poziomów uczestnictwa;
  - e) Strony zgodnie postanawiają, że Wspólny Komitet Współpracy może zwrócić się do komitetów i podobnych organów ustanowionych na mocy obowiązujących umów dwustronnych między Stronami o przekazywanie mu regularnie sprawozdań z postępu ich prac w ramach stałego, kompleksowego przeglądu stosunków między Stronami.

Artykuł 28

Wypełnianie zobowiązań

1. W duchu wzajemnego szacunku i współpracy przyświecających niniejszej Umowie, Strony podejmują wszelkie środki o charakterze ogólnym lub szczególnym wymagane do wypełnienia zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy.
2. W przypadku wystąpienia wątpliwości lub rozbieżności co do stosowania lub wykładni niniejszej Umowy, Strony wzmagają starania mające na celu prowadzenie konsultacji i współpracy na rzecz rozwiązania kwestii w szybki i polubowny sposób. Na wniosek jednej ze Stron wątpliwości lub rozbieżności są przekazywane Wspólnemu Komitetowi Współpracy do dalszej dyskusji i analizy. Strony mogą również wspólnie zdecydować o skierowaniu sprawy do specjalnych podkomitetów podlegających Wspólnemu Komitetowi Współpracy. Strony zapewniają, aby Wspólny Komitet Współpracy lub ustanowiony podkomitet zbierał się w rozsądnym terminie w celu rozstrzygnięcia wszelkich rozbieżności co do stosowania lub wykładni niniejszej Umowy w drodze wczesnych komunikacji, dokładnego zbadania faktów, w tym, w stosownych przypadkach, opinii ekspertów i dowodów naukowych, oraz skutecznego dialogu.
3. Potwierdzając swoje zdecydowane wspólne zaangażowanie na rzecz praw człowieka i nieprolifracji, Strony uznają, że szczególnie poważne i znaczące naruszenie zobowiązań opisanych w art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 2 może być traktowane jako szczególnie nagły przypadek. Strony uznają, że „szczególnie poważne i znaczące naruszenie” art. 2 ust. 1 zachodzi, gdy waga i charakter tego naruszenia jest wyjątkowego rodzaju, takiego jak zamach stanu lub poważne przestępstwa stanowiące zagrożenie dla pokoju, bezpieczeństwa i dobrostanu wspólnoty międzynarodowej.
4. Jeżeli w państwie trzecim doszło do sytuacji, którą pod względem wagi i charakteru można uznać za równoważną do szczególnie nagłego przypadku, Strony dokładają wszelkich starań, by na wniosek jednej ze Stron przeprowadzić pilne konsultacje w celu wymiany poglądów na temat sytuacji i rozważenia możliwych rozwiązań.
5. W mało prawdopodobnej i nieoczekiwanej sytuacji, gdyby taki szczególnie nagły przypadek miał miejsce na terytorium jednej ze Stron, każda Strona może się zwrócić z tą sprawą do Wspólnego Komitetu Ministerialnego. Wspólny Komitet Ministerialny może zwrócić się do Wspólnego Komitetu Współpracy o odbycie pilnych konsultacji w terminie 15 dni. Strony przekazują odpowiednie informacje i dane potrzebne do dokładnego zbadania sprawy oraz szybkiego i skutecznego rozwiązania problemu. Jeżeli Wspólny Komitet Współpracy nie jest w stanie znaleźć rozwiązania, może przedłożyć sprawę Wspólnemu Komitetowi Ministerialnemu do rozpatrzenia w trybie pilnym.
6. a) W szczególnie nagłym przypadku, jeżeli Wspólny Komitet Ministerialny nie jest w stanie znaleźć rozwiązania, każda Strona może podjąć decyzję o zawieszeniu postanowień niniejszej Umowy. W Unii taka decyzja o zawieszeniu wymaga jedności. W Kanadzie decyzja o zawieszeniu zostaje podjęta przez rząd Kanady zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Strona bezzwłocznie powiadamia drugą Stronę na piśmie o takiej decyzji; decyzja taka obowiązuje przez minimalny okres czasu potrzebny do rozwiązania problemu w sposób akceptowalny dla Stron;
- b) Strony prowadzą stały przegląd rozwoju sytuacji, która spowodowała podjęcie tej decyzji i która może służyć za podstawę podjęcia innych właściwych środków poza ramami niniejszej Umowy. Strona stosująca zawieszenie lub inne środki odstepuje od nich tak szybko, jak będzie to zasadne.

7. Ponadto Strony uznają, że szczególnie poważne i znaczące naruszenie praw człowieka lub nieprolifracji, zdefiniowane w ust. 3, może również stanowić podstawę rozwiązania kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej pomiędzy UE a Kanadą (CETA) zgodnie z art. 30.9 tej umowy.

8. Niniejsza Umowa nie wpływa na interpretację ani stosowanie innych umów między Stronami ani nie narusza ich. W szczególności postanowienia niniejszej Umowy dotyczące rozstrzygania sporów nie zastępują ani w żaden sposób nie wpływają na postanowienia dotyczące rozstrzygania sporów zawarte w innych umowach wiążących Strony.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 29

Bezpieczeństwo i ujawnianie informacji

1. Interpretacja niniejszej Umowy nie narusza przepisów ustawowych ani wykonawczych Unii, państw członkowskich ani Kanady dotyczących publicznego dostępu do dokumentów urzędowych.
2. Interpretacja niniejszej Umowa nie może prowadzić do zobowiązania którejkolwiek ze Stron do przekazania informacji, których ujawnienie Strona ta uważa za sprzeczne z jej podstawowymi interesami bezpieczeństwa.

Artykuł 30

Wejście w życie i rozwiązanie umowy

1. Strony powiadamiają się o zakończeniu procedur wewnętrznych, które są warunkiem wejścia niniejszej Umowy w życie. Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po ostatnim powiadomieniu.
2. Niezależnie od ust. 1 Unia i Kanada stosują tymczasowo części niniejszej Umowy, zgodnie z niniejszym ustępem, do czasu jej wejścia w życie, zgodnie z ich odpowiednimi procedurami i przepisami wewnętrznymi.

Tymczasowe stosowanie rozpoczyna się pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Unia i Kanada powiadomiły się o:

- a) w odniesieniu do Unii – zakończeniu niezbędnych w tym celu wewnętrznych procedur, ze wskazaniem części Umowy, które stosuje się tymczasowo; oraz
  - b) w odniesieniu do Kanady – zakończeniu niezbędnych w tym celu wewnętrznych procedur, wraz z potwierdzeniem zgody na tymczasowe stosowanie części Umowy.
3. Każda Strona może powiadomić drugą Stronę na piśmie o zamiarze wypowiedzenia niniejszej umowy. Wypowiedzenie staje się skuteczne po upływie sześciu miesięcy od daty powiadomienia.

Artykuł 31

Zmiana umowy

Strony mogą zmienić niniejszą Umowę za zgodą na piśmie. Zmiany wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po dacie ostatniego powiadomienia, w którym Strony powiadomią się o zakończeniu wszystkich wewnętrznych procedur niezbędnych do wejścia tych zmian w życie.

Artykuł 32

Powiadomienia

Strony przedkładają wszystkie powiadomienia dokonane zgodnie z art. 30 i 31 Sekretariatowi Generalnemu Rady Unii Europejskiej oraz Ministerstwu Spraw Zagranicznych, Handlu i Rozwoju Kanady lub ich właściwym następcom.

Artykuł 33

Terytorialny zakres stosowania

Niniejszą Umowę stosuje się, z jednej strony, do terytoriów, do których mają zastosowanie Traktaty będące podstawą Unii Europejskiej, i na warunkach określonych w tych Traktatach oraz, z drugiej strony, do Kanady.

Artykuł 34

Definicja Stron

Na potrzeby niniejszej Umowy termin „Strony” oznacza, z jednej strony, Unię Europejską lub jej państwa członkowskie bądź Unię Europejską i jej państwa członkowskie, stosownie do ich odpowiednich kompetencji, oraz, z drugiej strony, Kanadę.

Niniejszą Umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w językach: angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są jednakowo autentyczne.

NA DOWÓD CZEGO, niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni, złożyli swoje podpisy pod niniejszą Umową.

Съставено в Брюксел на тридесети октомври през две хиляди и шестнадесета година.

Hecho en Bruselas, el treinta de octubre de dos mil dieciséis.

V Bruselu dne třicátého října dva tisíce šestnáct.

Udfærdiget i Bruxelles den tredivte oktober to tusind og seksten.

Geschehen zu Brüssel am dreißigsten Oktober zweitausendsechzehn.

Kahe tuhande kuueistkümnenda aasta oktoobrikuu kolmekümnendal päeval Brüsselis.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις τριάντα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες δεκαέξι.

Done at Brussels on the thirtieth day of October in the year two thousand and sixteen.

Fait à Bruxelles, le trente octobre deux mille seize.

Sastavljeno u Bruxellesu tridesetog listopada godine dvije tisuće šesnaeste.

Fatto a Bruxelles, addì trenta ottobre duemilasedici.

Briselē, divi tūkstoši sešpadsmitā gada trīsdesmitajā oktobrī.

Priimta du tūkstančiai šešioliktą metų spalio trisdešimtą dieną Briuselyje.

Kelt Brüsszelben, a kétezer-tizenhatodik év október havának harmincadik napján.

Magħmul fi Brussell, fit-tletin jum ta' Ottubru fis-sena elfejn u sittax.

Gedaan te Brussel, dertig oktober tweeduizend zestien.

Sporządzono w Brukseli dnia trzydziestego października roku dwa tysiące szesnastego.

Feito em Bruxelas, em trinta de outubro de dois mil e dezasseis.

Íntocmit la Bruxelles la treizeci octombrie două mii șaisprezece.

V Bruseli tridsiateho oktobra dvetisícšestnást.

V Bruslju, dne tridesetega oktobra leta dva tisoč šestnajst.

Tehty Brysselissä kolmantenakymmenentenä päivänä lokakuuta vuonna kaksituhattakuusitoista.

Som skedde i Bryssel den trettonde oktober år tjugohundrasexton.

Voor het Koninkrijk België

Pour le Royaume de Belgique

Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

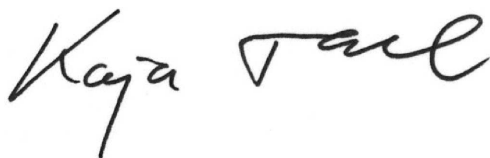
За Република България

Za Českou republiku

For Kongeriget Danmark

Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Kaja Toal'.

Thar cheann Na hÉireann

For Ireland

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Aileen'.

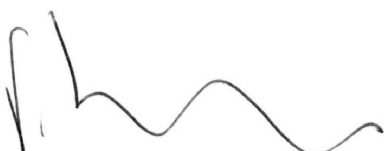
Για την Ελληνική Δημοκρατία

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Dimitris'.

Por el Reino de España

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. García'.

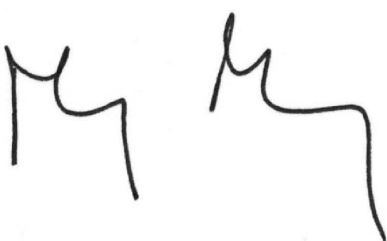
Pour la République française

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. L.'

Za Republiku Hrvatsku

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Marko'.

Per la Repubblica italiana

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. M.'.

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā –

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

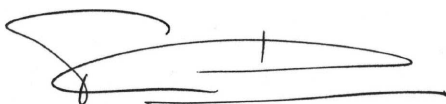
Magyarország részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

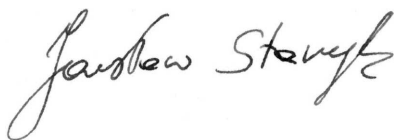
Voor het Koninkrijk der Nederlanden

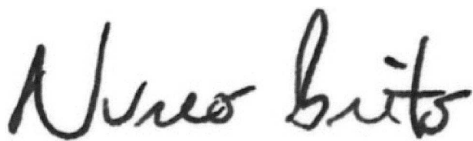
Für die Republik Österreich

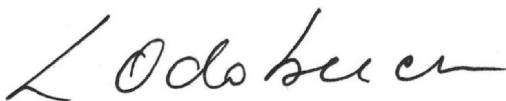
W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

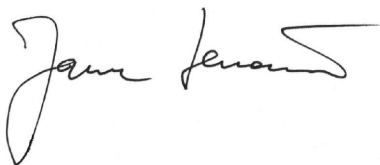
Pela República Portuguesa

Pentru România

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

Suomen tasavallan puolesta

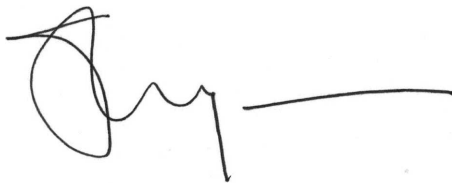
För Republiken Finland

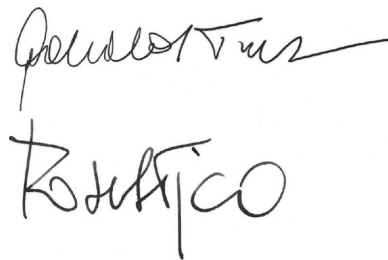
För Konungariket Sverige

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

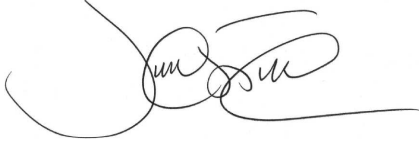

За Европейския съюз
 Por la Unión Europea
 Za Evropskou unii
 For Den Europæiske Union
 Für die Europäische Union
 Euroopa Liidu nimel
 Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
 For the European Union
 Pour l'Union européenne
 Za Europejsku uniju
 Per l'Unione europea
 Eiropas Savienības vārdā –
 Europos Sąjungos vardu
 Az Európai Unió részéről
 Ghall-Unjoni Ewropea
 Voor de Europese Unie
 W imieniu Unii Europejskiej
 Pela União Europeia
 Pentru Uniunea Europeană
 Za Európsku úniu
 Za Evropsko unijo
 Euroopan unionin puolesta
 För Europeiska unionen

For Canada

Pour le Canada

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.

STRATEGIC PARTNERSHIP AGREEMENT**between the European Union and its Member States, of the one part, and Canada, of the other part**

PREAMBLE

THE EUROPEAN UNION, hereinafter referred to as 'the Union',

and

THE KINGDOM OF BELGIUM,

THE REPUBLIC OF BULGARIA,

THE CZECH REPUBLIC,

THE KINGDOM OF DENMARK,

THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,

THE REPUBLIC OF ESTONIA,

IRELAND,

THE HELLENIC REPUBLIC,

THE KINGDOM OF SPAIN,

THE FRENCH REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF CROATIA,

THE ITALIAN REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF CYPRUS,

THE REPUBLIC OF LATVIA,

THE REPUBLIC OF LITHUANIA,

THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,

HUNGARY,

THE REPUBLIC OF MALTA,

THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS,

THE REPUBLIC OF AUSTRIA,

THE REPUBLIC OF POLAND,

THE PORTUGUESE REPUBLIC,

ROMANIA,

THE REPUBLIC OF SLOVENIA,

THE SLOVAK REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF FINLAND,

THE KINGDOM OF SWEDEN,

THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND,

Contracting Parties to the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, hereinafter referred to as 'the Member States',

of the one part, and

CANADA,

of the other part,

hereinafter jointly referred to as 'the Parties',

INSPIRED BY the long-standing friendship forged between the people of Europe and Canada through their extensive historical, cultural, political and economic links,

NOTING the strides taken since the 1976 Framework Agreement for commercial and economic cooperation between the European Communities and Canada, the 1990 Declaration on Transatlantic Relations between the European Community and its Member States and Canada, the 1996 Joint Political Declaration on EU-Canada Relations and Joint EU-Canada Action Plan, the 2004 EU-Canada Partnership Agenda and the 2005 Agreement between the European Union and Canada establishing a framework for the participation of Canada in the European Union crisis management operations,

REAFFIRMING their strong attachment to democratic principles and human rights as laid down in the Universal Declaration of Human Rights,

SHARING the view that the proliferation of weapons of mass destruction poses a major threat to international security,

BUILDING on their long-standing tradition of cooperation in promoting international principles of peace and security and the rule of law,

REAFFIRMING their determination to combat terrorism and organised crime through bilateral and multilateral channels,

SHARING a commitment to reducing poverty, stimulating inclusive economic growth and assisting developing countries in their efforts towards political and economic reforms,

RECOGNISING their desire to promote sustainable development in its economic, social and environmental dimensions,

EXPRESSING pride in their extensive people-to-people contacts between their citizens and their commitment to the protection and promotion of the diversity of cultural expressions,

ACKNOWLEDGING the important role that effective multilateral organisations can play in advancing cooperation and achieving positive outcomes on global issues and challenges,

MINDFUL of their dynamic trade and investment relationship, which will be further enhanced through the effective implementation of a comprehensive economic and trade agreement,

RECALLING that the provisions of this Agreement that fall within the scope of Part Three, Title V of the Treaty on the Functioning of the European Union bind the United Kingdom and Ireland as separate Contracting Parties, and not as part of the European Union, unless the European Union together with the UK and/or Ireland have jointly notified Canada that the United Kingdom or Ireland is bound as part of the European Union in accordance with the Protocol No 21 on the position of the United Kingdom and Ireland in respect of the area of freedom, security and justice annexed to the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. If the United Kingdom and/or Ireland ceases to be bound as part of the European Union in accordance with Article 4a of the Protocol No 21, the European Union together with the UK and/or Ireland shall immediately inform Canada of any change in their position, in which case they shall remain bound by the provisions of the agreement in their own right. The same applies to Denmark in accordance with the Protocol annexed to those Treaties on the position of Denmark,

RECOGNISING the institutional changes in the European Union since the entry into force of the Treaty of Lisbon,

AFFIRMING their status as strategic partners and their determination to further enhance and elevate their relationship and their international cooperation on the basis of mutual respect and dialogue in order to advance their shared interests and values,

PERSUADED that such cooperation should take shape progressively and pragmatically, as their policies develop,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

TITLE I

BASIS FOR COOPERATION

Article 1

General principles

1. The Parties express their support for the shared principles set out in the Charter of the United Nations.
2. Mindful of their strategic relationship, the Parties shall endeavour to enhance coherence in developing their cooperation at the bilateral, regional and multilateral levels.
3. The Parties shall implement this Agreement based on shared values, the principles of dialogue, mutual respect, equal partnership, multilateralism, consensus and respect for international law.

TITLE II

HUMAN RIGHTS, FUNDAMENTAL FREEDOMS, DEMOCRACY AND THE RULE OF LAW

Article 2

Upholding and advancing democratic principles, human rights and fundamental freedoms

1. Respect for democratic principles, human rights and fundamental freedoms, as laid down in the Universal Declaration of Human Rights and existing international human rights treaties and other legally binding instruments to which the Union or the Member States and Canada are party, underpins the Parties' respective national and international policies and constitutes an essential element of this Agreement.
2. The Parties shall endeavour to cooperate and uphold these rights and principles in their own policies and shall encourage other states to adhere to those international human rights treaties and legally binding instruments and to implement their own human rights obligations.
3. The Parties are committed to advancing democracy, including free and fair electoral processes in line with international standards. Each Party shall inform the other of its respective election observation missions and invite the other to participate as appropriate.
4. The Parties recognise the importance of the rule of law for the protection of human rights and for the effective functioning of governance institutions in a democratic state. This includes the existence of an independent justice system, equality before the law, the right to a fair trial and individuals' access to effective legal redress.

TITLE III

INTERNATIONAL PEACE AND SECURITY AND EFFECTIVE MULTILATERALISM

Article 3

Weapons of mass destruction

1. The Parties consider that the proliferation of weapons of mass destruction (WMDs) and their means of delivery, both to state and non-state actors, represents one of the most serious threats to international stability and security.

2. The Parties therefore agree to cooperate and to contribute to preventing the proliferation of WMDs and their means of delivery through full compliance with and implementation of their obligations under international disarmament and non-proliferation agreements and UN Security Council Resolutions. In addition, the Parties shall continue to cooperate, as appropriate, in support of non-proliferation efforts through participation in the export control regimes to which both are party. The Parties agree that this provision constitutes an essential element of this Agreement.
3. The Parties furthermore agree to cooperate and to contribute to preventing the proliferation of WMDs and their means of delivery by:
  - (a) as appropriate, taking steps to sign, ratify or accede to all relevant international disarmament and non-proliferation treaties and to fully implement all obligations under the treaties to which they are party and encourage other states to adhere to those treaties;
  - (b) maintaining an effective system of national export controls, controlling the export and preventing the illicit brokering and transit of WMD-related goods, including a WMD end-use control on dual-use technologies and containing effective sanctions for breaches of export controls;
  - (c) combating the proliferation of chemical, biological and toxin weapons. The Parties agree to collaborate in relevant fora to advance the prospects for universal adherence to international conventions, including the Chemical Weapons Convention (Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their Destruction) and the Biological and Toxin Weapons Convention (Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction).
4. The Parties agree to establish a regular senior-level EU-Canada meeting to exchange views on ways of furthering cooperation on a range of non-proliferation and disarmament issues.

Article 4

Small arms and light weapons

1. The Parties recognise that the illicit manufacture, transfer and circulation of small arms and light weapons (SALWs), including their ammunition, and their excessive accumulation, poor management, inadequately secured stockpiles and uncontrolled spread continue to pose a serious threat to peace and international security.
2. The Parties agree to implement their respective commitments to deal with the illicit trade in SALWs, including their ammunition, in the framework of the relevant international instruments, including the UN Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in SALWs in All Its Aspects as well as obligations deriving from UN Security Council Resolutions.
3. The Parties shall endeavour to take measures to deal with the illicit trade in SALWs and to cooperate and seek coordination, complementarity and synergy in their common efforts to assist other states in dealing with the illicit trade in SALWs and ammunition at global, regional and national levels, as appropriate.

Article 5

International Criminal Court

1. The Parties affirm that the most serious crimes of concern to the international community must not go unpunished and that their effective prosecution must be ensured through taking measures at the national level and through enhancing international cooperation, including with the International Criminal Court (ICC).
2. The Parties share a common commitment to promoting the universal ratification of, or accession to, the Rome Statute of the ICC, and to work towards its effective domestic implementation of the Statute amongst States Parties to the ICC.

*Article 6***Cooperation in combating terrorism**

1. The Parties recognise that the fight against terrorism is a shared priority and emphasise that the fight against terrorism shall be conducted with respect for the rule of law, international law, in particular the Charter of the United Nations and relevant United Nations Security Council Resolutions, human rights, international refugee law, humanitarian law and fundamental freedoms.
2. The Parties shall maintain high-level counter-terrorism consultations and ad hoc contacts with a view to promoting effective joint counter-terrorism operational efforts and collaborative mechanisms where possible. This shall include regular exchanges on terrorist listings, countering violent extremism strategies and approaches to emerging counter-terrorism issues.
3. The Parties share a common commitment to the promotion of a comprehensive international approach to combating terrorism under the leadership of the United Nations. The Parties shall endeavour in particular to cooperate in order to deepen the international consensus in this field to promote the full implementation of the UN Global Counterterrorism Strategy and the relevant UN Security Council resolutions, as appropriate.
4. The Parties shall continue to cooperate closely in the framework of the Global Counter-Terrorism Forum and its working groups.
5. The Parties shall be guided by the international recommendations established by the Financial Action Task Force to combat the financing of terrorism.
6. The Parties shall continue to work together as appropriate to enhance the counter-terrorism capacity of other states to prevent, detect and respond to terrorist activity.

*Article 7***Cooperation in promoting international peace and stability**

To advance their common interests in promoting international peace and security and effective multilateral institutions and policies, the Parties shall:

- (a) continue their efforts to further strengthen transatlantic security, taking into account the central role of the existing transatlantic security architecture between Europe and North America;
- (b) strengthen their joint efforts in support of crisis management and capacity-building, and further enhance their cooperation in this regard, including on EU operations and missions. The Parties shall endeavour to facilitate participation in these activities, including through early consultations and the sharing of planning information where it is deemed appropriate by the Parties.

*Article 8***Cooperation in multilateral, regional and international fora and organisations**

1. The Parties share a commitment to multilateralism and efforts to improve the effectiveness of regional and international fora and organisations such as the United Nations and its specialised organisations and agencies, the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), the North Atlantic Treaty Organization (NATO), the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) and other multilateral fora.
2. The Parties shall maintain effective consultation mechanisms on the margins of multilateral fora. At the UN, in addition to their existing dialogues in the areas of human rights and democracy, the Parties shall establish permanent consultation mechanisms at the Human Rights Council, the General Assembly of the United Nations and the UN Offices in Vienna and others, as appropriate and agreed by the Parties.

3. The Parties shall also endeavour to consult on elections to seek effective representation in multilateral organisations.

TITLE IV

ECONOMIC AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Article 9

Dialogue and global leadership on economic issues

Recognising that sustainable globalisation and greater prosperity can only be achieved through an open world economy, based on market principles, effective regulations and strong global institutions, the Parties shall endeavour to:

- (a) demonstrate leadership in promoting sound economic policies and prudent financial management both domestically and through their regional and international engagement;
- (b) hold a regular senior-level policy dialogue on macro-economic issues, including central bank representatives as appropriate, with the aim of cooperating on issues of mutual concern;
- (c) encourage, as appropriate, timely and effective dialogue and cooperation on global economic issues of common interest in multilateral organisations and fora in which the Parties participate, such as the OECD, the G-7, the G-20, the International Monetary Fund (IMF), the World Bank and the World Trade Organisation (WTO).

Article 10

Promoting free trade and enhancing investment

1. The Parties will cooperate in order to promote a sustainable increase and development of trade and investment between them to their mutual advantage, as provided for in a comprehensive economic and trade agreement.
2. The Parties shall endeavour to cooperate in order to further strengthen the WTO as the most effective framework for a strong, inclusive and rules-based global trading system.
3. The Parties shall continue to engage in customs cooperation.

Article 11

Cooperation on taxation

With a view to strengthening and developing their economic cooperation, the Parties adhere to and apply the principles of good governance in the tax area, i.e., transparency, exchange of information and avoidance of harmful tax practices in the frameworks of the OECD Forum on harmful tax practices and the Union Code of Conduct on business taxation, as applicable. The Parties shall endeavour to work together to promote and improve the implementation of these principles internationally.

Article 12

Sustainable development

1. The Parties reaffirm their commitment to meet the needs of today without compromising the needs of future generations. They recognise that, to be viable over the longer term, economic growth should respect the principles of sustainable development.
2. The Parties shall continue to promote the responsible and efficient use of resources and raise awareness of the economic and social costs of environmental damage and its associated impact on human well-being.
3. The Parties shall continue to encourage efforts to promote sustainable development through dialogue, the sharing of best practices, good governance and sound financial management.

4. The Parties share a common goal of reducing poverty and supporting inclusive economic development around the globe, and shall endeavour to work together whenever possible to achieve this aim.
5. For this purpose, the Parties shall establish a regular policy dialogue on development cooperation in order to improve policy coordination on common issues of interest and to improve the quality and effectiveness of their development cooperation, in line with internationally accepted principles on aid effectiveness. The Parties shall work together to strengthen accountability and transparency with a focus on improving development results, and shall recognise the importance of engaging a range of actors, including the private sector and civil society, in development cooperation.
6. The Parties recognise the importance of the energy sector to economic prosperity and international peace and stability. They agree on the need to improve and diversify energy supplies, promote innovation and increase energy efficiency in order to strengthen energy opportunity, energy security, and sustainable and affordable energy. The Parties shall maintain a high-level dialogue on energy and continue to collaborate through bilateral and multilateral means in order to support open and competitive markets, share best practices, promote science-based, transparent regulation, and discuss areas of cooperation on energy issues.
7. The Parties attach great importance to the protection and conservation of the environment and recognise the need for high standards of environmental protection in order to conserve the environment for future generations.
8. The Parties recognise the global threat of climate change and the need to take immediate and further action to cut emissions in order to stabilise greenhouse gas concentrations in the atmosphere at a level that would prevent dangerous anthropogenic interference with the climate system. In particular, they share a common ambition to find innovative solutions to mitigate and adapt to the effects of climate change. The Parties recognise the global nature of the challenge and shall continue to support international efforts towards a fair, effective, comprehensive and rules-based regime under the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) that applies to all Parties to the Convention, including working together on moving the Paris Agreement forward.
9. The Parties shall maintain high-level dialogues on the environment and on climate change with a view to sharing best practices and promoting effective and inclusive cooperation on climate change and other issues relating to environmental protection.
10. The Parties recognise the importance of dialogue and cooperation at bilateral or multilateral levels in the field of employment, social affairs and decent work, particularly in the context of globalisation and demographic changes. The Parties shall endeavour to promote cooperation and exchanges of information and experiences on employment and social matters. The Parties also confirm their attachment to respect, promote and realise internationally recognised labour standards to which they have committed, such as those referred to in the 1998 International Labour Organization (ILO) Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its follow-up.

Article 13

Dialogue on other areas of mutual interest

Recognising their shared commitment to deepen and expand their longstanding engagement as well as acknowledging existing cooperation, the Parties shall endeavour, in appropriate bilateral and multilateral fora, to encourage expert dialogue and exchanges of best practices in policy areas of mutual interest. These include, but are not limited to, the areas of: agriculture, fisheries, international ocean and maritime policy, rural development, international transportation, employment, and circumpolar issues including science and technology. Where appropriate, this could also include exchanges on legislative, regulatory and administrative practices, as well as on decision-making processes.

Article 14

Citizens' well-being

1. Recognising the importance of expanding and deepening their dialogue and cooperation on a wide range of issues that affect the well-being of their citizens and the larger global community, the Parties shall encourage and facilitate dialogue, consultation and, where possible, cooperation on existing and emerging issues of mutual interest affecting citizens' well-being.

2. The Parties recognise the importance of consumer protection and shall encourage the exchange of information and best practice in this area.
3. The Parties encourage mutual cooperation and information exchange on global health issues and on preparedness and response to global public-health emergencies.

Article 15

Cooperation on knowledge, research, innovation and communication technology

1. Considering the importance of new knowledge to address global challenges, the Parties shall continue to encourage cooperation in the field of science, technology, research and innovation.
2. Recognising the importance of information and communication technologies as key elements of modern life and socio-economic development, the Parties shall endeavour to cooperate and exchange views on national, regional and international policies in this field as appropriate.
3. Recognising that the security and stability of the Internet in full respect of fundamental rights and freedoms is a global challenge, the Parties shall endeavour to cooperate at bilateral and multilateral levels through dialogue and exchange of expertise.
4. The Parties recognise that the use of space systems is increasingly important to meet their socio-economic, environment and international policy objectives. The Parties shall continue to further their cooperation in the development and use of space assets to support citizens, businesses and government organisations.
5. The Parties shall endeavour to continue their cooperation in the field of statistics, with a particular focus on actively promoting the sharing of best practices and policies.

Article 16

Promoting the diversity of cultural expressions, education and youth, and people-to-people contacts

1. The Parties take pride in the long-standing cultural, linguistic and traditional ties that have built bridges of understanding between them. Transatlantic ties exist at all levels of government and society and the impact of this relationship is significant across Canadian and European societies. The Parties shall endeavour to encourage these ties and to seek new ways to foster relationships through people-to-people contacts. The Parties shall endeavour to use exchanges through non-governmental organisations and think-tanks that bring together youth and other economic and social partners to expand and deepen these relations and enrich the flow of ideas for the solution of common challenges.
2. Recognising the extensive academic, educational, sport, culture, tourism and youth mobility relationships that have developed between them over the years, the Parties welcome and encourage continued collaboration in expanding these linkages, as appropriate.
3. The Parties shall endeavour to foster the diversity of cultural expressions, including through the promotion, as appropriate, of the principles and objectives of the 2005 UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions.
4. The Parties shall endeavour to encourage and facilitate exchanges, cooperation and dialogue between their cultural institutions and professionals in this sector as appropriate.

*Article 17***Disaster resilience and emergency management**

To minimise the impact of natural and man-made disasters and increase the resilience of society and infrastructure, the Parties affirm their common commitment to promote prevention, preparedness, response and recovery measures, including through cooperation as appropriate at the bilateral and multilateral level.

TITLE V

JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY*Article 18***Judicial cooperation**

1. As regards judicial cooperation in criminal matters, the Parties shall seek to enhance existing cooperation on mutual legal assistance and extradition based on relevant international agreements. The Parties shall also, within their powers and competences, seek to strengthen existing mechanisms and, as appropriate, consider the development of new mechanisms to facilitate international cooperation in this area. This would include, as appropriate, accession to, and implementation of, the relevant international instruments and closer cooperation with Eurojust.

2. The Parties shall develop, as appropriate, judicial cooperation in civil and commercial matters, to the extent of their respective competences, in particular, as regards the negotiation, ratification and implementation of multilateral conventions on civil judicial cooperation, including the Conventions of the Hague Conference on Private International Law in the field of international legal cooperation and litigation as well as the protection of children.

*Article 19***Cooperation against illicit drugs**

1. Within their respective powers and competences, the Parties shall cooperate to ensure a balanced and integrated approach on drug issues. The Parties shall focus their efforts to:

- reinforce structures for combating illicit drugs;
- reduce the supply, trafficking and the demand for illicit drugs;
- address the health and social consequences of illicit drug abuse; and
- maximise the effectiveness of structures aimed at reducing the diversion of chemical precursors used for the illicit production of narcotic drugs and psychotropic substances.

2. The Parties shall collaborate to attain these objectives, including, where possible, by coordinating their technical assistance programmes and by encouraging countries that have not already done so to ratify and implement existing international drug control conventions to which the Union or the Member States and Canada are party. The Parties shall base their actions on commonly accepted principles in line with the relevant international drug control conventions and respect the overarching goals of the 2009 UN Political Declaration and Plan of Action on International Cooperation Towards an Integrated and Balanced Strategy to Counter the World Drug Problem.

*Article 20***Law enforcement cooperation and the fight against organised crime and corruption**

1. The Parties share a commitment to cooperating in combating organised, economic and financial crime, corruption, counterfeiting, smuggling and illegal transactions through compliance with their mutual international obligations in this area, including as regards effective cooperation in the recovery of assets or funds derived from acts of corruption.

2. The Parties affirm their commitment to developing law enforcement cooperation, including through continuing cooperation with Europol.
3. In addition, the Parties shall endeavour to collaborate in international fora to promote, as appropriate, adherence to and the implementation of the UN Convention Against Transnational Organized Crime and its supplementing Protocols to which they are both party.
4. The Parties shall also endeavour to promote, as appropriate, the implementation of the UN Convention against Corruption, including through the operation of a strong review mechanism, taking account of the principles of transparency and participation of civil society.

Article 21

Money laundering and the financing of terrorism

1. The Parties recognise the need to cooperate on preventing the use of their financial systems to launder the proceeds of all criminal activity, including drug trafficking and corruption, and to combat the financing of terrorism. This cooperation extends to the forfeiture of assets or funds derived from criminal activity, within their respective legal frameworks and laws.
2. The Parties shall exchange relevant information, as appropriate within their respective legal frameworks and laws, and implement appropriate measures to combat money laundering and the financing of terrorism, guided by the recommendations of the Financial Action Task Force and standards adopted by other relevant international bodies active in this area.

Article 22

Cybercrime

1. The Parties recognise that cybercrime is a global problem requiring global responses. To that end, the Parties shall strengthen cooperation to prevent and combat cybercrime through the exchange of information and practical knowledge, in compliance with their respective legal frameworks and laws. The Parties shall endeavour to work together, where appropriate, to provide assistance and support to other states in the development of effective laws, policies and practices to prevent and combat cybercrime wherever it occurs.
2. The Parties shall, as appropriate within their respective legal frameworks and laws, exchange information in fields including the education and training of cybercrime investigators, the conduct of cybercrime investigations and digital forensics.

Article 23

Migration, asylum and border management

1. The Parties reaffirm their commitment to cooperating and exchanging views within the framework of their respective laws and regulations in the areas of migration (including legal migration, irregular migration, trafficking in human beings, migration and development), asylum, integration, visas and border management.
2. The Parties share the objective of visa-free travel between the Union and Canada for all of their respective citizens. The Parties shall work together and make every effort to achieve, as soon as possible, visa-free travel between their territories for all citizens with a valid passport.
3. The Parties agree to cooperate in order to prevent and control irregular migration. To this end:
  - (a) Canada shall readmit any of its citizens illegally present on the territory of a Member State, on request by the latter and, unless otherwise provided by a specific agreement, without further formalities;

- (b) Each Member State shall readmit any of its citizens illegally present on the territory of Canada, upon request by the latter and, unless otherwise provided by a specific agreement, without further formalities;
- (c) The Member States and Canada shall provide their citizens with appropriate travel documents for this purpose;
- (d) The Parties shall endeavour to engage in negotiations of a specific agreement to set out obligations on readmission, including the readmission of nationals of third countries and stateless persons.

Article 24

Consular protection

1. Canada shall allow Union citizens to enjoy in Canada, if the Member State of which they are a citizen does not have an accessible permanent representation in Canada, the protection of the diplomatic and consular authorities of any Member State.
2. The Member States shall allow Canadian citizens to enjoy in the territory of any Member State, if Canada does not have an accessible permanent representation in the territory of that Member State, the protection of the diplomatic and consular authorities of any other state designated by Canada.
3. Paragraphs 1 and 2 are intended to dispense with any requirements for notification and consent that might otherwise apply for the purposes of allowing Union or Canadian citizens to be represented by any state other than that of which they are nationals.
4. The Parties shall review on an annual basis the administrative functioning of paragraphs 1 and 2.

Article 25

Personal data protection

1. The Parties recognise the need to protect personal data and shall endeavour to work together to promote high international standards.
2. The Parties recognise the importance of protecting fundamental rights and freedoms, including the right to privacy with respect to the protection of personal data. To this end, the Parties shall undertake, within the framework of their respective laws and regulations, to respect the commitments they have made in connection with these rights, including while preventing and combating terrorism and other serious crimes that are transnational in nature, including organised crime.
3. The Parties shall continue to cooperate within the framework of their respective laws and regulations at bilateral and multilateral levels through dialogue and exchange of expertise, as appropriate, with respect to personal data protection.

TITLE VI

POLITICAL DIALOGUE AND CONSULTATION MECHANISMS

Article 26

Political dialogue

The Parties shall endeavour to strengthen their dialogue and consultation in an effective and pragmatic fashion to support their evolving relationship, to advance their relations and to promote their common interests and values through their multilateral engagement.

Article 27

Consultation mechanisms

1. The Parties shall engage in dialogue through ongoing contacts, exchanges and consultations, which include the following:

- (a) summits at leaders level on an annual basis or as mutually agreed, held alternately in the Union and in Canada;
- (b) meetings at foreign-minister level;
- (c) consultations at ministerial level on policy issues of mutual interest;
- (d) consultations of officials at the senior and working level on issues of mutual interest or briefings and cooperation on major domestic or international developments;
- (e) promotion of exchanges of delegations from the European Parliament and the Parliament of Canada.

2. Joint Ministerial Committee

- (a) A Joint Ministerial Committee (JMC) is hereby established.
- (b) The JMC:
  - (i) replaces the Transatlantic Dialogue;
  - (ii) is co-chaired by the Minister of Foreign Affairs of Canada and the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy;
  - (iii) meets on an annual basis, or as mutually agreed as circumstances require;
  - (iv) adopts its own agenda, rules and procedures;
  - (v) takes decisions with the approval of both Parties;
  - (vi) receives an annual report by the Joint Cooperation Committee (JCC) on the state of the relationship and makes related recommendations on the work of the JCC including on new areas for future cooperation and the resolution of any disputes arising from the implementation of this Agreement;
  - (vii) is composed of representatives of the Parties.

3. Joint Cooperation Committee

- (a) The Parties shall establish a Joint Cooperation Committee (JCC).
- (b) The Parties shall ensure that the JCC:
  - (i) recommends priorities in relation to cooperation between the Parties;
  - (ii) monitors the developments in the strategic relationship between the Parties;
  - (iii) exchanges views and makes suggestions on any issues of common interest;
  - (iv) makes recommendations for efficiencies, greater effectiveness and synergies between the Parties;
  - (v) ensures that this Agreement operates properly;
  - (vi) provides an annual report to the JMC on the state of the relationship that the Parties shall make public, as noted in paragraph 2(b)(vi) of this Article;
  - (vii) deals appropriately with any matter referred to it by the Parties under this Agreement;

- (viii) establishes sub-committees to assist it in the performance of its duties. These sub-committees should, however, not duplicate bodies established under other agreements between the Parties;
  - (ix) considers situations where either Party deems its interests have been or could be adversely affected by decision-making processes in areas of cooperation not governed by a specific agreement.
- (c) The Parties shall ensure: that the JCC meets once a year in the Union and Canada alternately; that special meetings of the JCC are held at the request of either Party; that the JCC is co-chaired by one senior official from Canada and one senior official from the Union; and that it agrees on its own terms of reference, including observer participation.
- (d) The JCC shall be composed of the representatives of the Parties, with due attention to promoting efficiency and economy in establishing the levels of participation.
- (e) The Parties agree that the JCC may request committees and similar bodies established under existing bilateral agreements between the Parties to provide regular updates to the JCC on their activities as part of an ongoing, comprehensive overview of the relationship between the Parties.

Article 28

Fulfilment of obligations

1. In the spirit of mutual respect and cooperation embodied by this Agreement, the Parties shall take the general or specific measures required to fulfil their obligations under this Agreement.
2. Should any questions or differences arise in the implementation or interpretation of this Agreement, the Parties shall strengthen their efforts to consult and cooperate in order to resolve the issues in a timely and amicable manner. At the request of either Party, questions or differences shall be referred to the JCC for further discussion and study. The Parties may also jointly decide to refer these matters to special sub-committees reporting to the JCC. The Parties shall ensure that the JCC or the appointed sub-committee meets within a reasonable amount of time to seek to resolve any differences in the implementation or interpretation of this Agreement through early communication, a thorough examination of the facts, including expert advice and scientific evidence as appropriate, and effective dialogue.
3. Reaffirming their strong shared commitment to human rights and non-proliferation, the Parties consider that a particularly serious and substantial violation of the obligations described in Articles 2(1) and 3(2) may be addressed as a case of special urgency. The Parties consider that, for a situation to constitute a 'particularly serious and substantial violation' of Article 2(1), its gravity and nature would have to be of an exceptional sort such as a coup d'État or grave crimes that threaten the peace, security and well-being of the international community.
4. In cases where a situation occurring in a third country could be considered equivalent in gravity and nature to a case of special urgency, the Parties shall endeavour to hold urgent consultations, at the request of either Party, to exchange views on the situation and consider possible responses.
5. In the unlikely and unexpected event that a case of special urgency occurs in the territory of one of the Parties, either Party may seize the JMC of the matter. The JMC may ask the JCC to hold urgent consultations within 15 days. The Parties shall provide the relevant information and evidence required for a thorough examination and a timely and effective resolution of the situation. Should the JCC be unable to resolve the situation, it may submit the matter to the JMC for urgent consideration.
6. (a) In a case of special urgency where the JMC is unable to resolve the situation, either Party may decide to suspend the provisions of this Agreement. In the Union, the decision to suspend would entail unanimity. In Canada, the decision to suspend would be taken by the Government of Canada in accordance with its laws and regulations. A Party shall immediately notify the other Party, in writing, of the decision and shall apply the decision for the minimum period of time necessary to resolve the issue in a manner acceptable to the Parties;
- (b) The Parties shall keep under constant review the development of the situation which prompted that decision and which could serve as grounds for other appropriate measures taken outside the framework of this Agreement. The Party invoking the suspension or other measures shall withdraw them as soon as warranted.

7. In addition, the Parties recognise that a particularly serious and substantial violation of human rights or non-proliferation, as defined in paragraph 3, could also serve as grounds for the termination of the EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) in accordance with Article 30.9 of that Agreement.

8. This Agreement shall not affect or prejudice the interpretation or application of other agreements between the Parties. In particular, the dispute settlement provisions of this Agreement shall not replace or affect in any way the dispute settlement provisions of other agreements between the Parties.

TITLE VII

FINAL PROVISIONS

Article 29

Security and disclosure of information

1. This Agreement shall not be construed to prejudice Union, Member State or Canadian laws and regulations regarding public access to official documents.

2. This Agreement shall not be construed to require a Party to provide any information if that Party considers that it is contrary to its essential security interests to disclose that information.

Article 30

Entry into force and termination

1. The Parties shall notify each other once they have completed the internal procedures required for this Agreement to enter into force. This Agreement enters into force on the first day of the month following the date of the last notification.

2. Notwithstanding paragraph 1, the Union and Canada shall apply parts of this Agreement on a provisional basis, as set out in this paragraph, pending its entry into force and in accordance with their respective internal procedures and legislation, as applicable.

Provisional application begins on the first day of the second month following the date on which the Union and Canada notify each other of the following:

(a) For the Union, the completion of the internal procedures necessary for this purpose, indicating the parts of the Agreement that shall be provisionally applied; and

(b) For Canada, the completion of the internal procedures necessary for this purpose, confirming its agreement to the parts of the Agreement that shall be provisionally applied.

3. Either Party may notify in writing the other Party of its intention to denounce this Agreement. The denunciation takes effect six months after the notification.

Article 31

Amendment

The Parties may amend this Agreement by agreement in writing. The amendment comes into force on the first day of the month following the date of the last notification by which the Parties notify each other that all necessary internal procedures for entry into force of the amendment are complete.

Article 32

Notifications

The Parties shall submit all notifications made in accordance with Articles 30 and 31 to the General Secretariat of the Council of the European Union and Canada's Department of Foreign Affairs, Trade and Development or their respective successors.

*Article 33***Territorial application**

This Agreement applies, on the one hand, to the territories in which the Treaties on which the European Union is founded apply and under the conditions laid down in those Treaties, and, on the other hand, to Canada.

*Article 34***Definition of the Parties**

For the purposes of this Agreement, the term 'the Parties' means the European Union or its Member States, or the European Union and its Member States, in accordance with their respective competences, on the one hand, and Canada, on the other.

This Agreement shall be drawn up in duplicate in the Bulgarian, Croatian, Czech, Danish, Dutch, English, Estonian, Finnish, French, German, Greek, Hungarian, Italian, Latvian, Lithuanian, Maltese, Polish, Portuguese, Romanian, Slovak, Slovenian, Spanish and Swedish languages, each text being equally authentic.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Съставено в Брюксел на тридесети октомври през две хиляди и шестнадесета година.

Hecho en Bruselas, el treinta de octubre de dos mil dieciséis.

V Bruselu dne třicátého října dva tisíce šestnáct.

Udfærdiget i Bruxelles den tredivte oktober to tusind og seksten.

Geschehen zu Brüssel am dreißigsten Oktober zweitausendsechzehn.

Kahe tuhande kuueteistkümnenda aasta oktoobrikuu kolmekümnendal päeval Brüsselis.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις τριάντα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες δεκαέξι.

Done at Brussels on the thirtieth day of October in the year two thousand and sixteen.

Fait à Bruxelles, le trente octobre deux mille seize.

Sastavljeno u Bruxellesu tridesetog listopada godine dvije tisuće šesnaeste.

Fatto a Bruxelles, addì trenta ottobre duemilasedici.

Briselē, divi tūkstoši sešpadsmitā gada trīsdesmitajā oktobrī.

Priimta du tūkstančiai šešioliktų metų spalio trisdešimtą dieną Briuselyje.

Kelt Brüsszelben, a kétezer-tizenhatodik év október havának harmincadik napján.

Magħmul fi Brussell, fit-tletin jum ta' Ottubru fis-sena elfejn u sittax.

Gedaan te Brussel, dertig oktober tweeduizend zestien.

Sporządzono w Brukseli dnia trzydziestego października roku dwa tysiące szesnastego.

Feito em Bruxelas, em trinta de outubro de dois mil e dezasseis.

Íntocmit la Bruxelles la treizeci octombrie două mii șaisprezece.

V Bruseli tridsiateho oktobra dvetisícšestnásť.

V Bruslju, dne tridesetega oktobra leta dva tisoč šestnajst.

Tehty Brysselissä kolmantenakymmenentenä päivänä lokakuuta vuonna kaksituhattakuusitoista.

Som skedde i Bryssel den trettionde oktober år tjugohundrasexton.

Voor het Koninkrijk België

Pour le Royaume de Belgique

Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

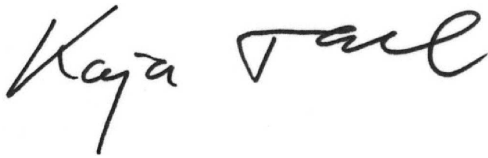
За Република България

Za Českou republiku

For Kongeriget Danmark

Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Kaja Toal'.

Thar cheann Na hÉireann

For Ireland

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Aileen'.

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Dimitris'.

Por el Reino de España

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. García'.

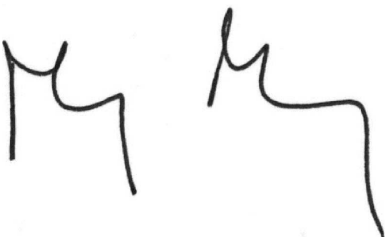
Pour la République française

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. Macron'.

Za Republiku Hrvatsku

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'Miroslav'.

Per la Repubblica italiana

Handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. Renzi'.

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā –

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

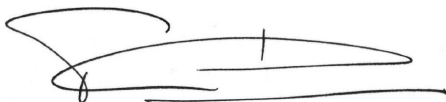
Magyarország részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

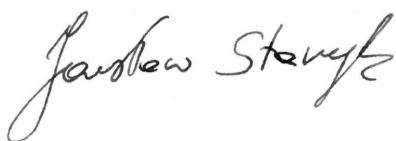
Voor het Koninkrijk der Nederlanden

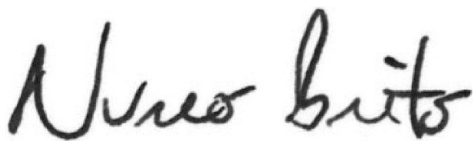
Für die Republik Österreich

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

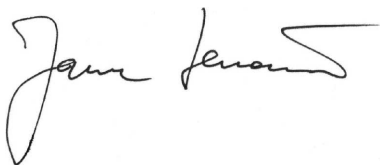
Pela República Portuguesa

Pentru România

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

Suomen tasavallan puolesta

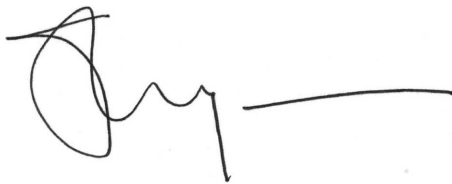
För Republiken Finland

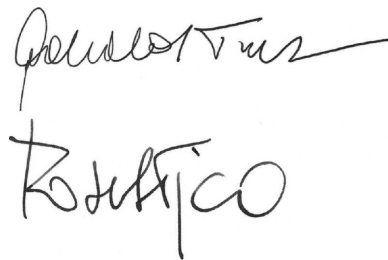
För Konungariket Sverige

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

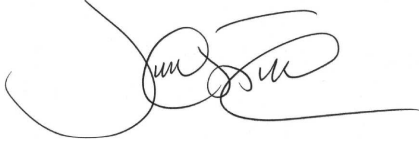

За Европейския съюз
 Por la Unión Europea
 Za Evropskou unii
 For Den Europæiske Union
 Für die Europäische Union
 Euroopa Liidu nimel
 Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
 For the European Union
 Pour l'Union européenne
 Za Europejsku uniju
 Per l'Unione europea
 Eiropas Savienības vārdā –
 Europos Sąjungos vardu
 Az Európai Unió részéről
 Ghall-Unjoni Ewropea
 Voor de Europese Unie
 W imieniu Unii Europejskiej
 Pela União Europeia
 Pentru Uniunea Europeană
 Za Európsku úniu
 Za Evropsko unijo
 Euroopan unionin puolesta
 För Europeiska unionen

For Canada

Pour le Canada

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.

Warszawa, czerwca 2020 r.

MINISTER DO SPRAW UNII EUROPEJSKIEJ

Konrad Szymański

Sygn. KPDPUE.920.445.2020.DL(2)
dot.: DPT.2709.1.2020 / 3

Pan Jacek Czaputowicz
Minister Spraw Zagranicznych

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej *Umowy o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony oraz projektu ustawy o ratyfikacji Umowy o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Kanadą, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 30 października 2016 r., wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej*

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem wniosku o ratyfikację umowy międzynarodowej pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Nie zgłaszam zastrzeżeń co do zgodności umowy z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o ratyfikacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

Konrad Szymański
Minister do Spraw Unii Europejskiej
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/